

Naujienu Antroji Dalis

NR. 399

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

BALYS SRUOGA

Erotinė lietuvių dainų simbolika ir jos kilmė

4.

Bet žirgas ir bernioko įsakymus vykdo:

Kaip aš pasakysiu —
Turi padaryti:
Žalias rūtas išminti!
Mergelę pravirkdinti!

Jei žirgas išmindo rūteles — mergelė atiteks berneliui:

Išmindžiavo žirgužis rūtužes,
Nubučiavo bernytis mergužę.
Vesk žirgelį iš rūtų darželio,
O bernytį — nuo jaunos mergelės.

Jei mergelei jaunikis netinka, tai jo žirgą velniop gena. Kai atjojęs jaunikis paklausia, kur leisti žirgas, tas atsakas į šį klausimą jau pasako, ar jis laimės ką, ar ne.

Leisk žirgelį
Į pūdytėlį,
Mesk aukso žiedelį
Į rūdynėlį.

Bet kai mergelė bernioko laukia, tai į klausimą, kur žirgas leisti, atsako:

Leisk bėrą žirgelį
Į rūtų daržą,
Mauk aukso žiedelį
Ant baltos rankos.

Bet žirgas ne tik mindo rūteles daržely, jis kai kada ir patį vainikėlį sugromuloja: tuomet reikalas kur kas prastesnis:

Neprausk pana baltai burną,
Ten maskoliai arklius girdžia, —
Nuims tavo vainikėlį,
Pasišers savo žirgelius, —

aiškus "grobimas" — ar ne tiesa? O žirgas tuo tarpu džiaugias, galėdamas berniokui patarnauti, — mergelę nuskriausti:

Mandras brolio žirgelis
Nuo rūtelių vainikėlio.

Jeigu mergelė žirgelį šeria, vandenėliu girdo — blogas mergelės papratimas, nes žirgas vietoj šieno gali kartais vainikėlį supurkoti...

Dukrele lelijėle,

Su kuo šiandakt nakvojai, kieno žirgą šė-
[rei?]

Su broleliu kalbėjau, brolelio žirgą šė-
[riaus.]

Dukrele svavalninke, namelių pustelnin-
[ke,]

Namelius pustavoji, bernelius čestavoji:

Sušėrei vainikėlį su grynų abrakėliu,
Sugirdei jaunystėlę su čystu vandenėliu!

Jeigu žirgas žvengia — bernioko klausiamasai ženklas mergelei:

Tu mergužė mano,
Lelijate mano,
Ar tu negirdėjai —
Šile-žirgą žvengiant?
O jei ir girdėjau,
Ale neatspėjau —
Dar aš pasiliksiu
Prie mano močiutės.

Tačiau jeigu mergelė vis tiksliai klausos, kur žirgelis žvengia — bėdos neišvengti:

Reikėj nevaikščiocie
Vėlai po dvarelių,
Reikėj neklausycie
Kur žirgeliai žvengia, —

Šitokiais žodžiais bara brolis seserį, kai pas ją atsirado "sakalas ant rankų", kuris "už mylalės girdėti..."

Kaip rūtelė atspindi mergelės paslap-
tys, taip žirgelyje — bernelio:

Prašiau pas Dievų
Per visų dieną,
Kad Dievulis man duotų —
Rytų šalnotų,
Dienų miglotų,
Vakarėlių dūmotų.
Kad nemacytų
Mani cėvulis
Iš mergelės perjojanč.
Macys nematė,
Suprasc suprato —
Ant žirgelio pažino.

Nor lietuvių kalboj apie putinėlį ir labai daug dainų dainuojama, bet berods, tų dainų prasmė tiesioginiai nebejauciam: putino simbolis pasidarė per daug atitrauktas nuo jo pirmų reikšmės, pertoli nuėjo į abstrakciją. Šit pavyzdžiui, viena daina šitaip prasideda:

Kalnan pucinėlis,
Klonėn šermukšnėlis,
Ti mergelė lelijėlė
Pucinėlį laužė.
Pucinėlį laužė —
Pas bernėlį klausė:
Kada mudu ženyšimės —
Ar rudenes lauksim?

Raudonasai putinėlis

Sunku būtų pasakyti, kodėl mergelė, putinėlį belauždama, bernioko klausia ženatvės reikalų. Bet šio simbolio reikšmė paaiškėja, jeigu prisiminti rusų dainų putino motyvus, kur jis dar labiau išsiplatinęs. Taip, pavyzdžiui, vestuvių metą, kai jaunieji grįžta iš pirmos nakties, klausiam jaunosios:

— S kiem guljat chodila,
Kalinu lomala?
(Su kuo vaikštinėjai —
Putinėlį laužei?)

Vestuvių apeigos momentas ir putino raudona spalva — to simbolio prasmę aiškiai pasako. Vadinas, rusų dainose putinėlį laužti — lygus lietuvių dainų vainikėlį deginti ar į maklynę įmesti. Jeigu simbolis putinėlį laužti turi tos prasmės, tai visai suprantamas daiktas, kodėl ir cituotoje dainoje mergelė "putinėlį lauždama" klausia bernioko, kada jis ją ženyšis... Toliau toj pačioj dainoj kaip tik ir paaiškėja, kad mergelė, belauždama putinėlį pametė vainikėlį... Tiksliai berniokas nevidonas vietoj vestuvių — ašaros:

Krinta darže rožė,
Krinta lelijėlė,
Krinta mano ašarėlės
Per skaistus veidelius...

taip liūdnai putinėlio laužymas baigias!

Prisiminkime dainą, kurią šio rašto pradžioje citavau:

Pucinėli raudonasis,
Ko pavirtai į šalelę?

Ko pavirtai į šalelę,
Į tą gilų Dunojėlį?
Ar vėjelio papuciamas,
Ar lietulio nulyjamas?
Ar lietulio nulyjamas,
Ar paukštelio nutūpiamas?
Nei vėjelio papuciamas,
Nei lietulio nulyjamas,
Nei lietulio nulyjamas, —
Čik paukštelio nutūpiamas.

Daugumos indoeuropiečių tautų žmonių dainose medis — merginos, nuotakos simbolis, o atskridęs paukštis, medžio šakas laužantis arba stačiai į medį nusileidžiantis — jaunikio simbolis. Visi lietuvių dainų sakalėliai raibieji, gulbinėliai, mėlėliai — ne kas kitas, kaip tik jaunikis. Prisiminkime, pavyzdžiui, garsiąją dainą "Siuntė mane motinėle į Dunojų vandenėlio", jos strofą:

Man besemiant vandenėlį
Ir atlėkė gulbinėlis,
Ir atlėkė gulbinėlis,
Ir sudrumstė vandenėlį.

Bet lietuvių dainose, kai mergelei vandenį besemiant, jis tampa sudrumstas, mergelė paprastai grįžta be vainikėlio. Nes ji drumsčia paprastai kazokai, maskoliai arba šiaip paprastai berneliai, vainikėlio vagys. Ir minėtos dainos gulbinėlis, ne kas kitas, kaip tik vienas tokių vainikvagių. Arba, dažnai dainose minima sakalėlis, kuris atsibasto į darželį ir jį visą subalamutija. Bet kai darželį nuniokoja bernelis ar jo žirgelis, nuotaka turi jaunikį tekti. Smulkesnis šio dalyko sekimas mus per daug toli nuvestų.

Minėtoje putinėlio dainoje: putinėlis — mergina, nuotaka, o paukštelis, kuris putinėlį nutūpėjo — jaunikis. Bet mes jau matėme, kad putinėlį laužia tiksliai tam tikrais atvejais, ir ką tasai putinėlio laužymas reiškia.

Tiesa, šioj dainoj ir putinėlis, ir paukštelis daugiau alegorinio, negu simbolinio pobūdžio elementai, ir per tai gal jau nebe tokie gyvi.

Bet antra vėl vertus, šitą dainos nuostolį gausiai atlygina dainos konstrukcija. Pirmoji dainos dalis — nuostabiai išlaikytas neigiamasai paralelizmas. Bet pirmoji dalis, pridėta prie antrosios — sudaro naują sudurtinį neigiamąjį paralelizmą. Ir šitas faktas gali būti tikriausiu įrodymu, kad antroji dainos dalis yra jos organinė dalis, kad ji nėra skyrium gimus ar atsitiktinai prie pirmosios prilipdyta, kaip kad dažnai dainose pasitaiko. Ir kad pirmosios dainos dalies, putinėlis, paukštelio nutūpėtas ir dėl tos priežasties į Dunojėlį nugriuvęs, tėra mergina, bernioko nuskriausta, patikrina antroji dainos dalis, antrasai sudėtinio paralelizmo narys:

Dalia mano nešėsliva —
Aisiu keliu giedodama!

Aisiu keliu giedodama,
Šėscies, dalies ieškodama.

Atsišaukie mano dalia
Anoj pusėj Dunojėlio!

Anoj pusėj Dunojėlio,
Už marelį mėlynųjų.

Už marelį mėlynųjų,
Už girelių, už žaliųjų!

(PABAIGA)

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Prof. Ad. Varno žodis Č. G. atidarant

Šiandien atidarant M. K. Čiurlionio vardo Galeriją Čikagoje, man ypatingai malonu ir džiugu pasveikinti jos sumanytoją ir pradininką — Lietuvos Amerikiečių Menininkų Klubą Čikagoje.

Kodėl man ypatingai malonu ir džiugu šiandien sveikinti šią nesenai išdygusią lietuviškoje sostinėje ir nepaprastai judriai pasireiškusią kultūros organizaciją? — Dėlto, kad duodama pradžia tokios svarbos įstaigai, kaip Čiurlionio vardo galerijai, ji nukelia mano mintis į netolimą praeitį ir susieja jas su panašaus vardo ir panašių uždavinių organizacija, kuri prieš 36 metus, man turint garbės jai vadovauti, padėjo pagrindus ir nusagstė pirmąsias gaires naujai atidaromos galerijos "motutei", mūsų genialaus Čiurlionio vardo galerijai laikinoje Lietuvos sostinėje Kaune.

Šitąją progą tebūnie man leista dar tebesamus gyvus prisiminimus pavaizduoti. Tamstoms vienu kitu būdingesniu įvykiu ir pakiliai čia išgyvenamas Tamstų nuotakas surišti su atsistatancios iš šimtmetinių griuvėsių mūsų brangios Tėvynės nuotaikomis.

1920 m. liepos 12 d. pasirašytą su Sovietų Rusija sudartimi Lietuvos vyriausybės, tarp kitų pagrindinių nuostatų, reikalavo, kad Rusijos vyriausybės pareigūnai nedarytų jokių trukdymų pargabenti Lietuvon užsilikusius nuo 1916 m. parodos Maskvoje visus M. K. Čiurlionio kūrinius ir mano tris dideles dėzes portretų. Ar kurių kitų lietuvių dailininkų kūrinių buvo dar tuomet užsilikusių Maskvoj, šiandien to nebeprišimenu. Rodos, kad ne. Kiti buvo jau atsiėmę savo darbus tuoj pasibaigus parodai. Čiurlionio ir mano darbai buvo tuomet sukrauti privačioje poeto Jurgio Baltušaičio rezidencijoje ir paveisti jo globai.

1921 m. kartu su gabenama iš Maskvos archyvine medžiaga buvo parvežti Kaunui ir kalbameji meno kūriniai: Čiurlionio apie 160 tapybinių darbų ir keliasdešimt smulkesnės grafikos. Mano darbų buvo parvežtos tik dvi dėžės — apie 20 aliejinių portretų; trečioji dėžė su didesnio formato 5-kiais ar 6-iais portretais dingo nežinia kur ir kaip — pakelėje į Kauną, ar pačioje Maskvoje.

Savo darbus aš lengvai perėmiau savo žinion iš Komisijos. Tačiau, kai Čiurlionio sukuriamam turtui prisireikė su-

rasti saugias patalpas ir tinkamus globėjus, iškilo visa eilė kliūčių. Tiek švietimo Ministerija, tiek Čiurlionio kūrinių tiesioginė paveldėtoja p. Sofija Čiurlionienė atsisakė imtis globos. Šv. M-ją atsisakė dėl neturėjimo tinkamų patalpų, o velionies žmona atsisakė ne tik dėl patalpų trūkumo, bet ir dėl artimųjų giminių — brolių ir seserų — skersavimo. Po gana ilgai užtrukusių pasitarimų visą pargabentą Čiurlionio meno loby perėmė savo žinion ir globon L. Meno Kūrėjų D-ją, toji organizacija, kurią šiandien drausiai galime pripažinti nūdienio Lietuvos Amerikiečių Menininkų Klubu Čikagoje ir kitų panašių klubų tikruoju pirmtaku. Į Lietuvos Meno Kūrėjų D-ją sutilpo visų meno šakų lietuviai profesionalai menininkai. Sekmingesniai kultūrinio darbo planavimui ir vykdymui D-ją buvo pasiskirsčiusi sekcijomis. Tačiau kai kurių specialių darbų tvarkymą D-jos centro valdyba pasilaikė savo kompetencijai. Tokių darbų tarpe buvo ir Čiurlionio meno palikimo tvarkymas ir rengimas jo vardo muziejui įsteigti Kaune.

Noriu čia išakmiai pabrėžti, kad Čiurlionio meno palikimo tvarkymas nebuvo pavestas nei spręsti nei vykdyti Plastikų Sekcijos kompetencijai, nors ne kuri kita, o tik šita plastikų arba dailininkų sekcija buvo tiesiogiai suinteresuota, kad Čiurlionio v. galerija būtų planuojama vieno-kia ar kitokia linkme.

Ir čia matome, kad tarp kauniškės L. M. Kūrėjų D-jos ir čikagiškio L. Amerikiečių Menininkų Klubu yra įvykusi greičiausia neatsitiktinai tam tikra vedamųjų minčių tapatybė ir jungtis galerijos steigimo bei jos tvarkymo sektoriuje. Šiame sutapime galima įžiūrėti vieną būdingesnių ir, sakyčiau, gilesnių lietuviškos galvosenos bei susivokties bruožų tokiais atvejais, kuomet visuomeninėje ar profesinėje veikloje susiduriame su reikalu apdrausti idėjiniai organizacijos siekimai nuo per daug sureikalėjusių ir pernelyg egocentrinų asmenų stegiamos atmosferos. Jeigu nuo šitokios atmosferos neišvengiama iš anksto atsiriboti, dažnų-dažniausiai ji pastoja kelią sparčiau riedančiam kultūros vežimui ir tą vežimą arba iškarto išverčia į pakelės griovį, arba geresniu atveju nukreipia jį į sunkelius.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 1, 1958

Iš A. L. D. S-gos posėdžio

Sausio 19 dieną įvyko A. L. Dailininkų Sąjungos susirinkimas Menininkų Klubo kambary Jaunimo Centre. Susirinko kuone visi Chicagoje gyvenę S-gos nariai. Posėdis ėjo sklandžiai ir darbingoje nuotaikoje. Susirinkimą vedė S-gos pirmininkas Z. Kolba. Sekretoriavo Jonas Tričys. Buvo komentuoti kandidatai į valdybą, už kuriuos galės balsuoti ir rinkti S-gos nariai, kai gaus paštu pasiūstas balsavimo korteles.

J. Mosgeris sutiko, talkininkaujant kitiems kolegoms, padaryti Čiurlionio Galerijai sieną, kuri sudarys atskirą kambarį tarp pastovios kolekcijos ir keičiamųjų parodų.

Šis p. Mosgerio gražus žestas susirinkusiųjų buvo labai įvertintas. Pirmininkas pranešė, kad L. A. M. Klubu valdyba nutarė įrengti klubo kambarį Jaunimo Centre. Kambariui reikės baldų ir kitų dalykų.

Ponia Laurinavičienė a. a. Ig. Šlapelio Paminklui Statyti K-to sekretorė, pranešė, kad aukos, nors ir sunkiai, bet plaukia, bet dar daug reikės pasistengti tinkamam paminklui pastatyti. S-ga pasižadėjo padėti praveisti vel. Ign. Šlapelio minėjimą ir jo kūrinių parodos ruošimo metu. Be to, buvo iškeltas vel. J. Kaminsko parodos klausimas. Manoma, kad trumpu laiku abu šie reikalai išsispręs.

Nutarta leisti leidinį, metraštinį ar almanachą. Metraščio reikalu rūpintis ir jam planus paruošti išrinkta komisija: A. Rūkštelė, Vl. Vijeikis ir M. Šileikis.

Pirmininkas pranešė, kad Čiurlionio Galerijoje šiais metais numatoma surengti keletą individualinių meno parodų. Beje, viename L. A. M. Klubu posėdyje buvo iškelta mintis rengti pabaltiečių meno parodą. Šiuo reikalu jau daromi žygiai.

Į Sąjungą priimtas vienbalsiai dail. Andriušis.

Narys

Panašios įstaigos, kaip šiandien atidaromoji Čiurlionio v. Galerija gali sėkmingai plėtotis tik tuo pagrindu, kai jos vyriausias globos organas gali išsilaikyti anapus asmeninių interesų ribos, kai jo veikla grindžiama nešališkumo ir lygybės principu visų profesijos kolegų atžvilgiu.

Linkėdamas Galerijai geriausios sėkmės ugdant lietuviškojo meno fondą Amerikos dirvoje, drauge linkiu prisilaikyti tokios organizacinės tvarkos, kuri kuo mažiausia turėtų reikalo susidurti su asmeninio pobūdžio interesų spaudimu.

Ad. Varnas

REMKITE TUOS BIZNIERIUS,
KURIE GARSINASI
"NAUJIENOSE"

TARPTAUT. PARODA BRIUSELYJE

Briuselyje, Belgijoje balandžio mėn. atidaroma tarptautinė paroda. Skulptorius A. Mončys yra pakviestas atlikti svarbius paruošiamuosius darbus. JAV, be kita ko, parodys šiaurinės Amerikos indėnų meną ir jų civilizacijos dalykus.

LIETUVOS VAIZDŲ PARODA

Pradedant vasario 2 d. ir visą mėnesį vykstančioje Lietuvos vaizdų parodoje Jaunimo Centre (5600 So. Claremont Ave.) dalyvauja dailininkai prof. Ad. Varnas ir A. Rūkštelė. Bus gausu fotonuotraukų ir kitokių meniškų dalykų. Įėjimas nemokamas.

— Dail. Br. Murino spalvota akvarelės reprodukcija buvo išspausdinta Chicago Tribune sausio 19 d. sekmadieninėje laidoje.

— Dail. J. Pautieniaus paroda prasidės vasario mėn. viduryje Čiurlionio Galerijoje. Dailininkas išstatys daug naujų kūrinių, jų tarpe visą eilę žymių asmenų portretų.

• Parduodu, Pritaikau • ir Įdedu Naujus

moderniškus aliuminijaus langus, duris ir vasarinius tinklius. Apdraudžiu namus, automobilius, langus, baldus ir kitus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielai noru
Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS PARZAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petriui Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusiu įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švasto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiūsta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: **NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.**

KEISTA, BET FAKTAS

Dirbtinis apvaisinimas yra pusė nusikaltimo

Edinburgh, Škotija. Škotijos teisingumo kolegijos senatorius John Wheatley po ilgų nagrinėjimų padarė sprendimą, kad dirbtinis apvaisinimas nėra nusikaltimas moterystei (adultery). Jo pozicija čia yra tokia, maždaug, kaip JAV aukščiausiojo teismo pirmininko.

Teisėjas Wheatley svarstė bylą, kurioje škotas Ronald McLennan skundė savo žmoną, Margaret, gyvenančią Brooklyn, Amerikoje, kad ji išvažiavusi į Ameriką 1954 m. kovo mėn., o 1955 m. liepos 10 dieną pagimdė vaiką. Mrs. McLennan advokatas nuneigė kaltinimą, kad ji papildžiusi "svetimoterystę", kadangi ji buvusi apvaisinta dirbtiniu būdu, nenurodytu laiku ir nenurodytoje vietoje.

Teismas perkratė 2,000 metų anglų ir romėnų teisės istoriją, ieškodamas argumentų vienai ar kitai pusei paremti, bet, matyti, tokio atsitikimo niekur nerado, nes turėjo padaryti savotišką saliamonišką sprendimą. McLennano advokatai argumentavo, kad Britanijoje moterystė yra paremta sąlyga, kad svetimas kraujas nebūtų įmaišytas į šeimą, ir kad sutikus, jog dirbtinis apvaisinimas nėra nusikaltimas moterystei, kiekviena neištikima moteris tuo galėtų išsisukti. Jie be to rėmėsi Canterbury arkivyskupu, kurs per 12 metų tokią praktiką smerkia, kaip "svetimoterystę".

Teisėjas Wheatley nusprendė šiaip: 1) dirbtinis apvaisinimas yra moterystės kontrakto sulaužymas, bet 2) dirbtinis apvaisinimas, panaudojant donorų (svetimą spermą) be vyro sutikimo nėra adulterija (svetimoterystė), kaip ją įstatymai aiškina.

Mastadontai čia raičiojo

Albany, N.Y. Mastadontas, didžiulis gauruotas gyvulys, panašus į plaukais apžėlusį dramblių, raičiojo New Yorko valstybėje prieš maždaug 11,410 metų, kaip buvo nustatyta su pagalba radiokarbono, tyrinėjant pušies medžio gabalą, kurs buvo rastas drauge su mastadonto griaučiais Cayuga apskrity 1955 m. Ūkininkas Myles Colgan buldozeriu belygindamas žemę, išvertė milžiniškus kaulus, jų tarpe 10 pėdų ilgumo iltį. Griaučiai rasti durpių ir molio sluoksnyje.

Dvidešimtas amžius

Welland, Ontario. Neseniai čia buvo pakartas žmogžudys Thomas La Plante, 22 metų, kurs prieš mirtį savo akis užrašė Kanados aklųjų institutui. Kūną nuėmus iš kartuvių, jo akys tuojau buvo išimtos, sudėtos į ledus ir išskraidintos į ligoninę, kur bereginti operacijos būdu buvo išodintos regėjimo netekusiam pacientui.

Žmogus su meškos polinkiais

Reading, Anglija. Turtingas šio miesto pilietis, Douglas Cloke, 56 metų, dingio prieš 9 dienas, ir jo žmona mano, kad jis bus kur nors palindęs žiemoti. Kai tik oras pradeda atšalti, jos vyras pradeda sustirti. Tai prasidėję prieš trejus metus, kai Cloke susirgo nervais, ir nuo to laiko, kai tik ateina žiema, šaltis ir sniegas, jis pasitraukia iš normalaus gyvenimo. Jis pasidaro letargiškas ir pereina į hibernacijos būklę, t.y. padėti, kokioje yra meškos per žiemą, aiškiną šeimos gydytojais.

Jo simptomai tokie: temperatūra nukrinta, jis atrodo pavargęs ir nieko nebepamena, net savo žmonos ir sūnaus nebepažįsta. Žiemai baigiantis ir šalčiams praeinant, jis pradeda taisyti, o pavasariui atėjus, jis staiga lyg buse išbunda, atmintis grįžta ir jis pats grįžta į normalų gyvenimą, nieko nebeatsimindamas, kas atsitiko prieš jam užmigant žiemos miegu.

ŠYPSENOS

Moterims patarimai: kaip pasidaryti idealų vyrą

William Powell, 31 metų amžiaus, gyv. Chicagoje, vedęs Dorothy 1946 metais, žmonos jau buvo apskustas teismui 5 kartus, reikalaujant perskyrų, ir kiekvieną kartą išgelbėjo savo moterystės laivą nuo sudužimo vis atsisakydamas nuo kokios nors pagrindinės savo teisės. Jo aukos moterystės aukurai buvo šios:

1. Powell prižadėjo žmonai atiduoti visą savo algos čekį;
2. Sutiko pakeisti darbą iš naktinio į dieninį, kadangi žmona skundėsi, esą jai vienai nuobodu naktimis;
3. Jis prižadėjo lankyti jos bažnyčią;
4. Sutiko nebežiūrėti į televiziją, kadangi tatai trukdė žmonai skaityti romanus.

Penktasis žmonos skundas baigėsi perskyromis, bet kai Powell sutiko patenkinti ir penktąją sąlygą, būtent nebežaidti golfo ir kamuolio, šeimos židinyje vėl buvo atstatytas.

Dabar Dorothy apskundė Williamą jau šeštą kartą ir kai vyro advokatas išskaičiavo visus penkis jo pasiaukojimus, Mrs. Powell atkirto: — "Dar yra vienas dalykas, kurio jis neatsižadėjo. Jis neatsižadėjo mane mušes!"

Teisėjas bylos sprendimą atidėjo, laukdamas pasižadėjimo, kurį Mrs. Powell išdėstė, pareikšdama: "Ši kartą gausi pasižadėti nebemušti!"

— Koks šventasis su mušes? — Atsakymą rasite Mūsų KNYGOJE. Gausite NAUJENOS tik už \$1.00

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

- Paruošia paprastas ir sudėtingas (nuosavybių savininkų) mokesčių blankas.
- Paruošia algų lapus
- Atlieka knygvedybą.
- Sutvarko užsilikusias knygas.

PRANAS SALEMONAVIČIUS

504 West 33rd Street (netoli Normal Avenue).
Susitarimui tel.: Victory 2-3486

Valandos: Kasdien nuo 6 val. vak. iki 10 val. vak., šeštad. ir sekmad. nuo 9 val. ryto iki 10 val. vakaro. 20 M. PATYRIMAS; ŽEMOS KAINOS.

LICENSED SALESMAN — padeda pirkti ir parduoti Real Estate. Parūpina visokius draudimus — "insurance".

Kaip GENERAL CONTRACTOR — taiso, remontuoja bižnių patalpas bei senus namus, stato naujus namus ir ofisus, perdirba krautuvų priekius, dengia stogus, tinkuoja ir atlieka visokius mūrinių, medžio ir kanalizacijos — "plumbing" darbus. Plytelės grindims, sienoms. Taisome elektrą.

PRAŠOMA TELEFONUOTI DĖL APSKAIČIAVIMŲ.

SKOLINK IŠ STANDARD

UŽ

ŽEMESNĮ NUOŠIMTĮ

TAUPLYK PAS STANDARD—

Stipriausioji Chicagos Bėndrovė

Turtas \$60,000,000.00

Atsargos Fondas 5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neatidaroma.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

Prof. Vaclovo Biržiškos

SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA

Pirmajame tome yra 208 puslapiai, o antrajame 226 pusl. Abu tomiai minkštuose viršeliuose parduodami už \$4.00, o kietuose viršeliuose už \$6.00.

Abi knygas gausite, jei pinigų pasiųsite tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago 8, Illinois

Lietuvis jūrininkas anglo knygoje

"Vytautas patiko man iš pirmosios dienos. Man būdavo smagu, kai jį pamatydavau mojančią ir šaukiant 'afton', kai susitikdavome, net ir prieblandoj. Jo mėgiamiausias išsireiškimas būdavo: 'Ja, inte so bra' (švediškai, 'taip, nelabai gerai', t.y. nekaip), kai jį ištikdavo kas nors tikrai katastrofiška. Tai buvo jo pirmas žodis ir tada, kai jis nukrito nuo mašinos pasiūręs ir išsilaužė ranką".

Šitai apie Vytautą Bagdanavičių, jauną lietuvių jūrininką, rašo anglas Eric Newby savo knygoje "Paskutinės javų lenktynės", kurią teko skaityti švedų kalba, — pavadintą "Sista Seglatsen" ("Paskutinis buriavimas"). Knygą išleido Stockholme Norstedts leidykla 1956 m.

Eric Newby tik 1954 m. aprašė kelionę Suomijos švedo laivininko Gustavo Eriksono keturtriebės barka "Moshulu" iš Belfasto į Australiją 1938-1939 metų žiemą. Eriksono burlaiviai buvo garsūs visame pasaulyje. Kai kurie Eriksono burlaiviai turėdavo igulų ir po būrį jūrininkų mokyklų mokinių, būsimų kapitonų.

Javų lenktynėse į Australiją yra dalyvavę ir nemaža lietuvių jūrininkų, kurie buvo nepriklausomybės laikais išsiųsti kaip stipendininkai į Suomijos jūrininkų mokyklą Abo mieste. Plaukiojimas šiais buriariais laivais buvo pati sunkiausia mokykla.

Iš mūsiškių kapitonų ją perėjo Bronius Krikštupaitis, Stasys Dagys (abu dabar Čikagoj); Aleksandras Rasiulis (Waterbury, Conn.); Zigmas Domeika (Caracas, Venesuela), Feliksas Marcinkus (Sydney, Australija). Kiti paskui žuvo jūrose, kiti Sibire, kitų likimas nežinomas.

Nežinomas yra ir Vytauto Bagdanavičiaus likimas. Jis išvyko mokytis jūrininkystės į Suomiją 1936 m. Kai anglas 1938 m. išprašė į "Moshulu" igulą, Vytautas jau buvo pilnas jūrininkas.

Kaip kultūringas jaunuolis, laiką save "neigalioju ambasadurium" svetimų tautų tarpe, jis nemetė paniekos žvilgsnio į naują Eric Newby. Britas tuoj pamatė, kad iš visų "Moshulo" jūrininkų (jie buvo suomia, švedai, iš Suomijos Alandų salų, danai ir vienas olandas, iš viso 28 vyrai), draugiškiausias ir inteligentiškiausias yra lietuvis.

Pirmoji pažintis

Kai Newby užlipo Belfasto uoste į "Moshulu", jis matė nusigėrusį jūrininką besikeičiant švediškai ir suomiškai "perkele, perkele". Jis atsistojo jūreivių kajutėje greta jaunesnio jūrininko, kurio vardą pavarde ir tautybę — Vytautas Bagdanavičius, lietuvis — jis sužinojęs kiek vėliau. Jis

linksmai pažvelgęs į anglą ir pasakęs: "Inte bra" (negerai) ir uždėjo ant seno gramafono vėl tą pačią plokštelę.

Erik Newby rašo savo knygoje:

"Vytautas, lietuvis, buvo tą dieną paskirtas naktiniu vaktmanu ir neturėjo eiti dirbti. Jis man patarė apsirengti darbiniais drabužiais ir prisistatyti šturmanui. Pirmą jis man pagelbėjo igrūsti mano lagaminą už durų jūreivių kajutėje.

"Nieko nepalik jūreivių kajutėje" perspėjo Vytautas. "Jo anglų kalba turėjo beveik orientališką dainavimo priegaidę. Tos sielos čionai yra vagiliškos. Jūroj mes visi geri. Čia — niekas negeras.

"Aš paklausiau, ar jis yra naujai įstojęs, bet jis atsakė, kad tai buvo jo antroji kelionė. 1937 m. 'Moshulu' buriavo tarp Suomijos ir Lorencos Markeza Portugalų Rytų Afrikoj, prieš pasukant į Australiją paimti kviečių krovinį. Aš apsidžiaugiau, kad jis neatsako iš laivo, kaip daugis kitų ruošėsi daryti. Aš ėmiau prie jo kabintis, kaip kabinasi skendantis prie šiaudo".

Lietuvis moko anglą jūrininkystės

Kitą pavakari Vytautas apvedžiojo naują Newby po laivą, aprodė stiebus, virves, nupasakojo, kad "Moshulu" yra 3,116 brutto registro tonų (1 BRT lygi 2,83 kūb. mtr.). Jis galėjo į savo pilvą paimti 4,900 metrinių tonų (po 1,000 kg.) kviečių. Tada jis nugarisdavo 8 metrus į vandenį; jo ilgis buvo 200 metrų. Išskėlus visas bures, jos sudarė 4,200 kvadratinį metrų plotą.

Vytautas jam pasakė pamokslą ir apie pavojus jūroj, kada reikia audroj nuimti bures.

"Man tai padarė didelį įspūdį", rašo anglas apie Vytauto pamokymus. "Daug kartų vėliau, esant okeane, prisimindavau Vytauto žodžius".

Laive buvo daugybė kablių ir 360 virvių galų, kuriuos reikėjo pririšti ir kuriuos sudėjus išėitų keletas kilometrų kanapinės virvės.

"Visa tai aš sužinojau iš Vytauto". Susipažinti su smulkmenomis Vytautas nurodė britui burių siuvėją seną jūrų vilką Sommarstrom. Čia tik jis galys padėti.

Atsisveikinimas krante

Prieš išplaukiant iš Belfasto vyrai išėjo įsigerti, ir atsisveikinti su tais, kurie po atliktos kelionės nutarė apieisti "Moshulu".

Bagdanavičius ir čia vaizduojamas, kaip puikus savo šalies atstovas. Jis su Newby pasitenkino tik vienu kitu stiklu alaus. Bet kai draugai išprovokavo muštynes su ariais, reikėjo ir jiems dalyvauti. Kai paskui reikėjo girtuo-

sius ir sumuštuosius vilkti namo, Newby su Vytautu, tempė švedą Jansson. Vaizdas buvęs panašus į "prancūzų atsitraukimą nuo Maskvos".

Prieš pat išplaukiant atsitiuko Vytautui nelaimė. Jis nugriuvo nuo mašinų pasiūręs ir nusilaužė ranką. Jis vistiek išplaukė, kad ir sugipsuota ranka. Dieną prieš tai nugriuvo į prekių patalpas amerikietis. Jį su nulaužta koja nuvežė į ligoninę. Išplaukė be jo.

Anglo kova su jūrų vilkiukais

Anglo dienos burlaivy buvo sunkios. Ne vien dėl audrų ir pavojingo darbo, bet ir dėl švedų kalbos nemokėjimo. Švedai šiuo atžvilgiu buvę panašūs į anglus. Jie laikė jų kalbos nemokančius idiotais, rašo Eric Newby. Kadangi jis užlipo į laivą su dideliu lagaminu, jį praminė "Kossuri", kas suomiškai reiškia dvarininką. Ilgą laiką buvo abejojama jo drąsumu ir stiprumu. Be šių savybių būsi laive greitai užguitas.

Kai prisipildė tulžis, anglas galiausiai ryžosi įrodyti savo vyriškumą. Jis suvertė į veidą švedui Hermansonui bliudą sriubos ir po to pakvietė išspręsti disputą deny. Hermansonas buvo milžiniškas vyras, jo rankos buvo kaip basliai. Bet ir 19 metų anglas buvo nepėsčias. Jis buvo lankstus, vikrus, geras boksininkas. Ne tik igulą, bet ir šturmanai su kapitonu ilgai sekė šią gaidžių kovą. Iš Hermansono nosiesėjo kraujas kaip iš skerdžiamo paršo. Viena akis liko visiškai užmūryta.

Šuktelėjus kapitoni "baigta, paduokite rankas", jiedu taip ir padarė, apsitvarstė žaizdas ir grįžo prie darbo. Nuo to laiko, rašo autorius, jam lengviau pasidarė. Peštukas suomis Taanila, visad švaistėsis su finka, priėjo prie anglo ir pasakė "tu stiprus, tu drąsus". Santykiai su Hermansonu

nu likę draugiški per visą kelionę.

Port Lincolne

1939 m. sausio 8 d. "Moshulu" išmetė inkarą Port Lincolne įlankoj, Australijoj. Penkiolikos tūkstančių jūrmilių kelionę padarė per 82 dienas. Įlankoje jau stovėjo barka "Passat". Tų metų "javų lenktynės" laimėjo barka "Pommern". Ji kelionę iš Belfasto į Port Victoria atliko per 78 dienas. "Pamir" (ji nuskendo pereitą rudenį Atlante su 80 vokiečių jūrininkų) atplaukė per 91 dieną (iš Gioteborgo).

Buriuojant atgal iš Australijos į Angliją (Queenstown) "Moshulu" laimėjo lenktynes su kitais kviečių burlaiviais. Kelionę padarė per 91 dieną.

1938-39 metų lenktynėse dar dalyvavo 12 garsiųjų keturtriebių barkų. Eric Newby teisingai sako, kad tai buvo paskutinės javų lenktynės, paskutinis šios rūšies buriavimas į Australiją. Užėjo II pasaulinis karas. Keletas šių barkų buvo paskandinta. "Moshulu" pateko į vokiečių nagus. Po karo švedai šį burinių laikų veteraną pavertė javų sandėliu Stockholmo uoste, kur jis ir šiandien tebestovi.

Grįžtant prie Vytauto Bagdanavičiaus tenka pasakyti, kad dėl jo lietuviui Erico Newby knyga yra maloniau skaityti, negu šiaip pasaulinei publikai. Jisai taip puikiai, džentelmeniškai knygoj atvaizduotas (yra įdėta ir jo fotografija, dirbant prie barkos modelio), kad net galima pasididžiuoti lietuviško jūrininko noru ir sugebėjimu šitai gražiai reprezentuoti svetimų žmonių akyse.

Erico Newby knyga su Vytautu Bagdanavičium bus be abejonės skaityta ne tik tūkstančiai skandinavų, bet ir anglų bei kitų jūrų tautų žmonių, kuriems knygos apie burlaivius buvo ir paliko romantiškiausią literatūrą.

AMERIKOS ŽMONĖS PAGARSĖJE PRASTAIS DANTIMIS,

pasakė Benjaminas Franklinas dar prieš 170 metų. Yra kas nors blogai, jei 95% vaikų jau turi išpuvusius dantis. Apie dantų ligas ir kaip nuo jų apsaugoti vaizdžiai ir išsamiai rašo Dr. Antanas Gustainis savo naujoje knygoje.

DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis

Geras popierius, kieti viršeliai. Knyga kainuoja \$4.00.

Siųskite čekį ar Money Orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

VINCAS KRĖVĖ MICKEVIČIUS

visų laukta Chicagos Lietuvių Literatūros Draugijos leidžiama knyga, jau išspausdinta.

Knygoje yra mūsų žymiojo rašytojo biografija, jo kūrybos vertinimas, taip pat du dar niekur nespausdinti jo kūrinių, 188 psl. Kaina \$1.00. Platintojams duodama nuolaida. Kreiptis į

NAUJIENAS
1739 S. HALSTED STREET,
CHICAGO 8, ILLINOIS

Bambizas nuo Biržų

Rugiai buvo ką tik suvežti. Atsimenu gerai. Laukai atrodė kažkaip erdvūs, apytušti, lyg namai, kuriuose būtų kas nors miręs. Aš su seneliu grėbiau ražienas, rinkau anas rugių varpas, kurios buvo labai brangios mūsų namams. Senelis ir kelyje radęs pilną grūdų varpą pakeldavo nuo žemės, nupūsdavo dulkes ir įsidėdavo į kišenę, kaip auksinį rublį.

Vieškely siūbavo karieta, čiūčiavo kaip koks luotas... Atsirėmiau grėblio ir žiūrėjau tai į kelią, tai į kaimą, kuris buvo nuostabiai gražus. Aš mėgau visuomet į jį žiūrėti, kur nors nuo aukštesnės kalvelės. Matydavau bemaž jį visą su ežerėliais, tamsia miškų juosta, pušynais ir anais, vargu ir prakaitu permerkais arimais.

Karieta sustojo prie pat mūsų, kur vieškelis visu platumu smelkėsi į kalną. Iš jos išsitarangė neaukštas žmogus, labai jau blizgantis, nelyginant varinis puodas. Užsidegė cigaretę, pasklaidė panosėje kažkokius popierius ir pamojo pirštu. Senelis nusiėmė kepurę, suspaudė ją abejomis rankomis ir ėjo tyliai, tarytum prie altoriaus.

— Kas čia toks buvo? — paklausiau, jau anam nudulkėjus.

— Oficerius. Oficerius iš Alytaus...

— Bet kodėl jis tau nepakilo rankos, nepasisveikino?

— Juliuk, toks ponas... Jam būtų sarmata...

Aš žiūrėjau į vieškelį, į anas bakužes prie kelio, į anuos žmones dirbančius laukuose ir galvojau: Kada nors turės būti kitaip!

Vieną vasarą, beklajodamas po Lietuvą, basas ir pavargęs, kaip koks perkaras šuo, sustojau kokiai dienelei pailsėti viename dvare, netoli Babtų. Kumečiai buvo geri žmonės, tiesiog angelai. Naktį paguldavo už stalo, prieš tai iškratydami blusas iš visokių lakmonų. Paklodavo, taip sakant, labai švariai. Pusryčiams paduodavo taukinę pramestų kopūstų su keptomis bulvėmis. Ir ant galo, užsišrėpti — pražilytos grucės. Kirsdavau, kad net ausys kru-

tėdavo. Buvo prakeiktai skanu!

Pono pakajai stovėjo kiek atokiau, buvo puošnūs, balti, mūriniai kaip ir pridėra dvaro savininkui, žymiam Lietuvos Respublikos valdininkui. Priešais langus, plačioje aikštėje, buvo įkastas vėliavos stulpas. Trispalvė suplesuodavo tomis dienomis, kai poną lankydavo koks ministras iš Kauno.

Kumetynas — apsaugok Auksčiausias — griuvęs sugriuvęs, tiesiog į žemę prasmegęs. Sienos kiauros. Per plyšius ir kiaulė prasmuktų. Viena moterėlė man skundėsi, kad žiemą būva taip pirkioje šalta, pripusto sniego, kad mažus vaikus nors ir į užpalį kišk. Toks vargas!

Girdėdavau, kai darbininkai praeidami pro pono seserį ar sūnų, tardavo:

— Laba diena, panaite! Labas vakaras, ponaiti!

Priėjau prie vieno tokio darbininkelio ir pasakiau stachiai, kaip visuomet savo gyvenime esu pratęs:

— Brolau, nejuokink svieto! Ponačiais, lietuvių pasakose, įprasta vadinti velnius... Kuriems galams tu taip susirieti prieš poną, bemaž nosi įmerkdamas į purvyną?

Šis mano "pamokslėlis" kumečiui apskrido visą dvarą, pasiekė ištaikinguosius pakajus, užgavo pono ambiciją. Buvau paprašytas tučiuojau išsinešdinti, kaip komunistų agentas, Lietuvos griovikas. Iškeliauvau švilpaukdamas, ant pečių užsimetęs tėvo suplysius čebatus.

Šie du atsitikimai, gerokai jau nublukę, prisiminė man beskaitant St. Ylos knygą "Žmonės ir žvėrys". Prisėdau prie pastarosios jau antrą kartą, po keletos metų pertraukos. Gal man iš viso nebūtų reikėję tai užkliuti, jei ne viena, labai jau kvaila, knygos autoriaus mintis. Cituoju: "...Jonas Šernas buvo vienintelis neintelegentas mūsų grupėje".

Užverčiau knygą. Iš kur St. Yla žinojo, kad toj lietuvių grupėj buvo vienas, o ne du ar ne trys neintelegentai? Kodėl tik Jonas Šernas nuo Biržų? Keista. Koks beprotis šer-

na atgrūdo į Stutthofą stovyklą, uždare kartu su ponais ir kunigais? Tiesiog baurus nesusipratimas. Istorinė klaida! Nepatėsinamas nacių apsileidimas. Bemaž kiauylstė.

Balys Sruoga knygoje "Dievų Miškas" kartas nuo karto šiltai prisimena savo mielą bičiulį Joną, bambizą nuo Biržų. Man menasi, kad tas puikus žmogus, išbučiavęs Sruogą, nuvirtusį patvoryje, kikičiams jo draugams net bijant pažvelgti ton pusėn, ar tik nebuvo tasai "vienintelis neintelegentas" Jonas Šernas, bambizas nuo Biržų.

Dabar paklauskime ką St. Yla sako apie intelegentą plk. Mačioką:

"Maisto jis tikrai turėjo. Žmona negailėjo jam šiųsi, nes turėjo stambesnę ūkį. Tuos siuntinius jis kraudavo į spintelę ir niekam nieko neduodavo. Jei kas supelydavo, beveik laukan išmesti, užuot prieš tai su kuo nors pasidalijęs. Pats valgęs gausiai, ypač lašinių ir svogūnų. Kai kantineje atsirasdavo griežčių ar morkų, jis jų gausiai pirkdavo ir daug valgė — geriau sakant, ryte rijo".

"Vertybių gradacija pas jį buvo tokia: jis buvo šeimos įrankis, profesija — taip pat šeimos įrankis, svetimos kalbos — profesinės karjeros įrankis, protas — įrankis kalboms išmokti. Visa kita, kas į šių vertybių kategoriją neįėjo, neturėjo jokios reikšmės".

Tai bent intelegentas, kad jį kur perkūnas!

Tokių žmonių, kaip St. Ylos aprašytas intelegentas Mačiokas, mūsų tarpe labai daug. O būsimų Mačiokų — tikras skruzdėlynas. Ne vienas tokių rašo patriotinius straipsnius, triūbija lietuviškumą, vaduoja tėvynę. Kad juos kur velniai griebtų — tokius žmones. Be jų būtų labai neįdomu, tiesiog kartu gyventi.

Mes turime dvi puikias, gabias ir pastabias parašytas knygas, sakyčiau du lietuviškus filmus iš Stutthofa kalinių gyvenimo. Scenos šiurpios, žmonės pikti, nesukalbamai. Net tie patys lietuviai intelegentai, lygiai vienodai negailestingai capo daužomi, šiaušėjosi, pūtėsi vieni prieš kitus. Kartais, atrodo, kad net apsistumdavo tarpusavyje.

Matyti, siuntiniai juos šokdino, kurstė nesantaiką.

Mano nuoširdus kvietimas, broliui neintelegentui, būtinai perskaityti St. Ylos "Žmonės ir žvėrys" ir Balio Sruogos — "Dievų Mišką". Tie, kurie niekad ir nieko neskaityto — ką padarysi, jie ir taip visą žino. Bet jūs, paprasti žmogeliai, toki kaip Jonas Šernas, nepagailėkite desėtko dolerių. Verta, pamatysite!

Julius Sula

A. TVERAS
Laikrodžiai ir Brangenybės
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REPUBLIC 7-1941

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WILBROOK 5-8063

GRADINSKAS
Radijai, Fonografai, TV, HI FI
NUOLAIDA LIG 1/3
vokiškiems aparatams • Vietiniai HI FI, stereo garso rekorderiai.
DUODAM IŠSIMOKĖTINAI
PRIMAM SENUS • TAISOM
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRONTIER 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI
PERKRAUSTAU
(MOVING)
BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRONTIER 6-1882

SOPHIE BARCUS
★
RADIJO VALANDA
Iš Stoties W. G. E. S.
1390 kilocycles
Kas dieną: pirmadienį iki šeštadienio nuo 8:30 iki 9:15 ryte, ir kar pirmadienį nuo 7 iki 8 vakaro.
Sekmadienį iš radio stoties WOPA, 1490 kil. ir FM 102.3 MC. 8:30 iki 9:30 ryte.
Tel.: HEMLOCK 4-2413
7159 S. MAPLEWOOD AVE.
Chicago 29, Illinois

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Ave.

Tel.: GROVEHILL 6-7575

Chicago, Illinois

ATDARA: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį atdara nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

Remiantis Chicago Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tik tai saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, augstą dividendą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausių ir moderniškiausių įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Lietuviai gyvenantieji už Chicago ribų, nežinint kurioje Suvienuytų Valstybių dalyje jie begyventų, gali taupyti pinigus paštu.

Rašykite dėl informacijų.

Mūsų turtas \$21,000,000.00

Stepo Kairio "Lietuva budo"

Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos Literatūros Fondo Komisijos leidinys.

Tai monumentalus veikalas per 400 pusl., parašytas žymaus žmogaus. Jis pasireiškė visuomeninėje veikloje, kada lietuvių visuomeninis veikimas labai mažai tebuvo pajudėjęs ir pati Lietuva vos pradėjo busti. Taigi knygos pavadinimas "Lietuva Budo" yra gana tikslus. Autorius aprašo savo vaikystę, jaunatvę Palangos progimnazijoje ir šiaulių gimnazijoje, studentavimą ir visuomeninį darbą. Tačiau tai nėra paprasta autobiografija, o aprašymas tų dienų ekonominio ir visuomeninio gyvenimo, perlaužant vaizdus per autoriaus išgyvenimų prizmę. Augęs ūkininko šeimoje lietuviškame užkampyje, kur

"uriadnikas, artimiausias ir vienintelis caro valdžios atstovas, tik tuomet rasdavo į Užnežius kelią, kai jam reikėdavo pas mus pasivažiuoti pašaro savo kuniui, arba, jei būdavo iškysta, kad kaime mokomi vaikai lietuviškai skaityti".

(Pusl. 16)

Su didele meile žmogui autorius aprašo savo gimtus Užnežius:

"Darbštų gyvenimą gyveno tuomet Užnežėlių kaimas. Pavasarį, kai tik saulutė nuvarydavo nuo laukų sniegą ir kiek atšildydavo įšalusią žemę, artojai linksniu būriu pabirdavo laukuose ir iš jų pasitraukdavo tik vėlyvą rudenį. Arė, akėjo, sėjo, pievas šienavo, javus nuo laukų valė, paruošdavo žiemkenčiui javui žemę ir jona pasėdavo rugi — kitų metų duoną. Laukus nudirbęs ir pirmųjų šalčių lukterėjęs, kaimas pradėdavo kultūrinę minti, linus brukti, ir vėl pavasariui ruoštis. Ir kai labai ankstyvą šaltes žiemos rytą išeidavo būtinam reikalui laukan, kai pirmieji gaidžiai jau suvarydavo į pragarą bet kurią piktą dvasią, skaidriame, šalčio įtemptam ore iš klojimų sklisdavo linksma kultūvų sutartinė, o visose kambarose dusliai maurojo naminės girtos". (Pusl. 19)

Tokį senovės kaimo atvaizdavimą galėtų įsidėti bent kuri chrestomatija, kaipo klasikinį aprašymą. Tačiau autorius kitoj vietoj nurodo, kad:

"Kaimas dėjo mūsų sielon ne tik, kas jame buvo gražaus. Savo praeities ilgame kelyje jis pirmutinis pergyveno karų, bado ir maro baisumus. Kėlė turtingųjų priespaudą ir paniekinimą; kentė dangaus keršto šaukiančias skriaudas, nuo kurių jį tik retkarčiais gynė Kristaus mokslą skelbusi

bažnyčia ir, besigindamas nuo jį gulusiojo vargo, save žalojo, kad tik išliktų gyvas. Išmoko pasyviai pasiduoti smurtui ir neteko pačiam sau pagarbos, leisdamas vargūi išlinti į jo sielą ir joje iširemti. Kai pagaliau liko laisvas, tik nespėjęs gaivino sau pagarbos jausmą". (Pusl. 15)

"... baudžiava, skurdu pėnėdama mūsų tautos kamieną, žalojo jį daug giliau. Per šimtmečius vergintas, baudžiauninkas pats sau neteko pagarbos ir pasitikėjimo savimi; neteko drąsos laisvai galvoti ir veikti; stigo valios kovoti, kad ir vėl atgautų savyje žmogų. Fatalizmo nuotaika, kurią jame tvirtino ir bažnyčia, stiprėjo per kartų kartas, baudžiauninke paraudama iniciatyvą ir veržlumą. Visas jo sielos protestas prieš vergo dalią virto pasyviu, dainon įpintu skundu ir dejavimu. Taip paruošė valstietį naujam gyvenimui jo praeitis". (Pusl. 185)

Ir štai dėl tos praeities, autorius nurodo, mes nesugebėjome savarankiškai tvarkytis, nemokėjome savo laisvių apginti. Jis sako:

"Gyvu mums kaltintoju tebestovi ir artimiausia mūsų praeitis, jau nepriklausomoje Lietuvoje. Atsikūreme demokratiškos respublikos pavidalu, bet nemokėjome būti demokratais ir nesugebėjome apginti laimėtų laisvių, kai iš mūsų pačių kilę smurtininkai drįso jas trypti.

"Kuo galėdami siekiame, kad mūsų tėvynė būtų laisva, bet kad būtume verti laisvos ateities ir jos nežalotume, turime patys laisvintis nuo vergautos praeities palikimo, kuris kaip purvinas vyžos apivaras tebesivelka mūsų užpakalyje ir per vaškuojamą parketą". (Pusl. 15)

Paskutinį sakinį turėtume visi įsidėmėti:

PURVINĄ VYŽOS APIVARĄ, TEBESIVELKANTĮ PER VAŠKUOJAMĄ PARKETĄ.

Baudžiavos ir vergijos palikimas yra dvejopas. Iš vienos pusės vakarykštis vergas yra pasyvus ir nemoka laisvės apginti, iš kitos pusės dažnai, laisvę atgavęs, nenori jos kitiems pripažinti ir nori pats ponauti. Savo naujoje rolėje toks asmuo vidujiniai nėra savo padėtimi tikras, todėl kur galėdamas demonstruoja savo galią, savo ponystę, savo turtą. Gyvenimas yra pilnas tokių pavyzdžių. Tačiau demokratiniame krašte jie yra varžomi bendrų įstatymų, jei tokie poelgiai ima kenkti ki-

STEPAS KAIRYS

tiems. O diktatūroje visokie valdininkai, komisariai, rudmarškiniai ar juodmarškiniai gauna progos pareikšti savo smurtą visoje pilnumoje. Subrendusioji visuomenė žmonės santykiauja vieni su kitais nustatytose įstatymų ribose ir pavoju esant, visi veikia vieningai, kaip Suomijoje. Pas mus, prisiminus diktatūrą, karo lauko teismus, ūkininkų šaudymus, pašvinkusius vadus ir vadukus, jų ponavimus ir baliavojimus, turime prisipažinti, kad tikrai pas mus purvinas vyžos apivaras vilkosi per vaškuojamą parketą. Tas apivaras tebesivelka išėjimo ir diplomatijoje pas tuos, kurie rengiasi Lietuvoje ponauti ir kurie nesupranta vienybės ir bendro susitarimo reikalo.

Pagaliau lietuvių tautinis judėjimas prasidėjo daugumoje iš valstiečių vaikų, išėjusių mokslą jau po baudžiavos panaikinimo. Vienas kitas bajoras, prisidėjęs prie to judėjimo, buvo negausios išimties. Valstiečiams išleisti vaikus į mokslą nebuvo lengva, kada kaime "silkė būdavo retai perkamas prabangos dalykas". (Pusl. 16.) Štai, kaip autorius vaizduoja savo kelionės pradžią Palangos progimnazijon:

"Susijaudinimas prašoka visas ribas, kai iš geležinkelio posūkio nuo Vilniaus iššoko dūmais gauruotas garvežys ir, sunkiai šniokšdamas, atskubėjo į stotį. Vos susikrovėme daiktus vagonė ir atsiveikinome su tėvais, garvežys žviegtelėjo ir truktelėjo. Trys augštačiai ūkininkai, jau pražilę, pūslėtomis rankomis peržegnojo vaikus tolimai kelionei, o per jų veidus slinko neprašyta ašara. Nesigėdino vienas kito, nes verkė visi trys. Sudiev, tėveli!"

Tai buvo 1889 metais. Autoriaus tėvas išvežė sūnų dar saulei nepatekėjus, į Jonavą, viso 70 kilometrų. Pasilsėję Ukmergėje ir pernakuoję karčiame Ilgabradėje, tik kitos dienos rytą pasiekė Jonavą. Iš Jonavos traukiniu į Liepoją, kur vėl pernakuoję ir kitą dieną garlaiviu į Palangą. Kada mes čia dabar Amerikoje daž-

nai tik sekmadienio popietę pasivažinėjame automobiliu šimtą mylių ar daugiau, — galime suprasti, kiek reikėjo padėti pastangų lietuviškam ūkininkui, kad išleistų vaiką į mokslą. Žinoma, susisiekimo progresas pasireiškė vėliau ir Lietuvoje. Aš atsimenu jau Nepriklausomoj Lietuvoj važiudavome arkliais į apskrities miestą gimnazijon gana smėlėtais keliais apie 24 kilometrus ir tai užimdavo tris keturias valandas. Per tiek laiko beveik galima buvo ir pėstiams nueiti ir gimnazistai šeštadieniais kai kada namo nužygiudavome. Vėliau, išgijus dviratį ir sausam orui esant, šalikeliais galima buvo per pusantros valandos nuvažiuoti. O dar vėliau, jau man iš Lietuvos išvažiavus, buvo pravesas žemaičių plentas ir kai atvažiuoju Lietuvos aplankyti, tai tuos 24 kilometrus autobusu nuvažiuoju per 20 minučių. Tačiau 1889 metais kitaip būta. Tuo labiau galime įvertinti tėvų ir pačių mokinių pasiryžimą mokslo siekti.

Autorius puikiai aprašo anų laikų gyvenimą Palangoj. Mokinių, mokytojų ir Palangos gyventojų analizė bus puiki medžiaga tiems, kurie norės anų laikų būklę pažinti. Autorius mini tada Palangoje irgi besimokančius: Jurgį Šaulį, Kazį Venclauską, Fabijoną Kemėsį, prof. Vladą Jurgutį, Dr. Joną Miciūną, Antaną Smetoną ir kt. Moksleivio gyvenimas Palangoje ir atostogos ūkyje primins dažnam jaunas dienas Lietuvoje, bet autorius savo aprašyme taip gražiai charakterizuoja aplinką, tėvus, brolius, seserį, ūkininkus, valdininkus ir moksleivius, kad tas aprašymas įgyja didelę literatūrinę vertę. Autoriaus plunksna nė kiek nenusileidžia Maksimo Gorkio veikalui "Vaikystė" ir "Žmonėse". Tačiau autorius mažiau kreipia dėmesio psichologiniam analizavimui, o daugiau visuomeniniam tų laikų atvaizdavimui. Turint galvoje, kad tai lietuviško gyvenimo atvaizdavimas ir lietuviški personažai bei jų konfliktai, veikalo vertė pasidaro dviguba: visuomeninė ir literatūrinė. Tai dvigubas indėlis mūsų raštijon.

Nemažiau stiprus yra šiaulių gimnazijos ir visuomenės aprašymas. Autorius ten moksėsi, uždarbiavo, kūrė savo pasaulėžiūros pradus. Šiaulių gimnazija yra suvaidinusi žymų vaidmenį lietuviškam gyvenime. Minimos žinomos pavardės šią gimnaziją baigusios 1870-1911 metais: Petras Vileišis, Jonas Biržiška, Juozas Brazaitis, Juozas Grigiškis, Jonas Kimantas, Antanas Biržiška (trijų profesorių tėvas), Jonas Bielskis, J. Sidabras, Antanas Buivydas, Aleksandras Dambrauskas (Jakštas), Jonas Spudulis, K. Birutavičius, Vladimiras Zubovas, L. Beržanskis, Adomas Jacinaus-

(Tęsinys 7-me psl.)

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

kas, Jonas Beržanskis, Antanas Vileišis, Jonas Andrius Domaševičius, E. Sarcevičius, Motiejus Čepas, Jonas Dobkevičius, Vaclovas Bielskis, prof. Vincas Čepinskis, Česlovas Milvydas, adv. Jonas Vileišis, Antanas Jurgeliūnas, Dominikas Bukantas, Marcelinas Šikšnys, Jonas Baronas, Povilas Višinskis, Vladas Sirutavičius, prof. Vyt. Mošinskis, Jeronimas Ralys, Prof. Aug. Janulaitis, Povilas Brazaitis, prof. Step. Kairys, Ben. Tomasevičius, prof. Antanas Graurokas, Ladas Lovmianskis, prof. Jurgis Čiurlys, Konst. Šakenis, L. Valadka, V. Šliogeris, prof. J. Vabalas-Gudaitis, Jonas Augėvičius, prof. Vacl. Biržiška, prof. Viktoras Biržiška, Jonas Mikulskis, M. Račkauskas, Klemensas Skabeika, Stasys Gaudešius, prof. St. Šalkauskas, prof. P. Butkevičius, prof. Juozas Blažys, Juozas Orlauskas, Rapolas Skipitis, Stasys Girdvainis, prof. Tadas Petkevičius ir kt. Daugumas šių asmenų yra plačiai žinomi lietuvių visuomenėje. Todėl labai svarbu pažinti, kokiose sąlygose šie žmonės mokslus ėjo.

Anot autoriaus, mokslas gimnazijoje buvo gana aukštai pastatytas ir šią gimnaziją baigę išlaikydavo konkursinius egzaminus į sunkiai patenkamas aukštąsias mokyklas, pvz. kaip technologijos institutą Petrapilyje ir kt. Tačiau, be oficialaus mokslo kurso, mokiniams buvo draudžiama skaityti net Dostojevskio raštai. Dauguma mokytojų buvo tipiški rusų valdininkai. Jie vaikščiavo ir kontroliavo mokinius jų gyvenamose vietose, ir gyventi buvo galima tik tam tikruose privatinuose bendrabučiuose. Tačiau mokiniai papildydavo savo žinojimą pasaulėžiūriniais klausimais ir draudžiamais literatūriniais veikalais savam gimnazistų knygyne. Ši knygyną autorius jau rado. To knygyno įsteigimas buvo "siejamas su Vladimiro Zubovo (tėvo), Stasio Lukauskio, Jono Vileišio, Jono Janavičiaus ir M. Ganfmano vardais, jau senokai prieš tai baigusiais šiaulių gimnaziją" (pusl. 86).

Aišku, knygynas buvo slapstas ir, matyt, tik patikimi gimnazistai juo naudojos. "Knygyną priglaudė savo bute dantistė Elena Zabickaitė, vėliau ištekėjusi už advokato Stasio Lukauskio" (pusl. 86). Gimnazijos inspektorius Frankeną, skaitęs save vokiečiu, žinojęs apie tokio knygyno buvimą, bet "žinojo tik sau, ir niekas mūsų dėl to nenukentėjome. Inspektoriaus Frankeną asmenyje nejutome rusiško policininko uoslės. Kai 1897 metais įvyko 'šiaulių istorija', ir vyresnieji mokinių, išėjusių iš stačiatikių pamaldų salės, buvo tardomi pedagogų tarybos, — per visą laiką, kai ir

aš buvau klausinėjamas, jis sėdėjo už stalo, kaip sfinksas, neprataręs nė vieno žodžio. Dėl to Frankeną mes išskyrėme iš kitų mokytojų tarpo, ir nors jis, kai reikėdavo, užmindavo mokiniui ant kojos, laikėme jį žodžiais nereikšiamoje pagarboje. Gimnaziją baigę, tik su juo ir dar vienu nuėjome atsisveikinti, ir per milžino Frankeną rūtų veidą nuslinko šilta šypsena" (pusl. 95).

Taigi, šio knygyno ir Frankeną tolerancijos dėka moksleiviai galėjo plačiau išsilavinę. Autorius vaizdžiai nurodo, kokį didelį įspūdį jam padarė versta iš anglų kalbos knyga, parašyta 1857 m. Henry Thomas Buckle "Civilizacijos Istorija Anglijoje". Atrodo, kad mokslo ir žinių siekimas moksleivių tarpe tada buvo ypatingai veržlus. Tam tikru laipsniu šis veržlumas pasireiškė ir Lietuvoje. Tačiau Lietuva buvo paveldėjusi ir rusiško raugo pedagogų. Atsimenu, man esant apskrities miesto gimnazijoje, turėjome bendrą lavinimosi kuopelę, kuri nukonkuruodavo tada proteguojamus ateitininkus. Pedagogų taryba leido mums tik vieną kartą mėnesyje susirinkimus daryti, kur mes skaitydavome referatus ir diskutuodavome klausimus iš gamtos ir visuomenės mokslų srities. Paskirtas mokytojas dižuruodavo susirinkime ir raportuodavo direktoriui. Kartą, dižuravęs nemažas nemokšas pašlybos mokytojas įsileido į diskusijas su vienu mokiniu ir vėliau šis mokinytis buvo pašalintas iš gimnazijos už stoką pagarbos mokytojui. Tai buvo didelių gėbimų mokinytis, dažnai rašęs dienrašty straipsnius, kurie būdavo dedami kartais vedamaisiais. Jis buvo išvertęs vieną knygą ir buvo įpusėjęs vertimą garsaus Amerikos profesoriaus James "Psichologijos Pagrindai". Išmestas iš gimnazijos, vertėsi pamokomis ir ruošėsi laikyti egzaminus eksternu. Tačiau susirgo džiova ir be laiko mirė.

Vėliau šios gimnazijos mokiniai rinkdavomės slapta skaityti savo referatus, ir kadangi reikėjo dabotis mokytojų ir kai kurių šeimininkų, tai susiskaldėme mažesniais būreliais ir tik pavasarį ankstyvą sekmadienio rytą susirinkdavome miškelyje didesniu būriu. Organizacija nebuvo partinė. Kaip dabar matau, amerikoniškose mokyklose panašios grupės yra mokytojų raginamos skaityti referatus gamtos mokslų, istorijos ir kt. klausimais. Teko matyti vieno lietuvių studento, esančio garsiam Amerikos universitete, knygų sąrašą, kurį jam universitetas rekomendavo ruošiant seminarą "Rytų Europos" klausimais. Sąrašas iš kokių 50 knygų ir šalia amerikoniškų ir anglišku profesorių

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, FEBRUARY 1, 1958

rių veikalų buvo įtraukti veikalai Kautskio, Markso, Lenino, Trockio, Bucharino ir Džilio. Taigi seminare diskutuojami įvairių pasaulėžiūrų autoriai, kad studentai turėtų visapusišką Rytų Europos vaizdą. Tačiau, deja, su mažomis išimtimis, mes nematom amerikoniškame jaunime to mokslo ir žinių ieškojimo veržlumo, koks pasireiškėdavo Lietuvoje. *Dabar, kai Amerika susirūpino pakelti mokslo lygį, ypatingai po Sputniko iškilimo, labai įdomus autoriaus aprašytas moksleivių gyvenimas prieš šimtą metų. Lietuviškam jaunimui Amerikoje ypač skaitytina knyga.*

Labai įdomios autoriaus platesnės charakteristikos šiaulių miesto garsių žmonių. Stasio Lukauskio aprašyme autorius sako: "būdinga buvo ir tai, kad Stasio Lukauskio, kaimo vaiko, grabą nešė iš jo buto gatvėn Vladimiras Zubovas ir du Plateriai, trys įvykių raidos nutituluoti grafai" (psl. 127). Autorius cituoja P. Bugailiško žodžius Lukauskio mirties proga: "mums būtina persiauklėti visais būdais ir propaguojant visuomenišką darbštumą ir didesnę pasiruošimą kūrybiniam darbui". Žodžiai, kurie tinka šiems laikams. Aprašymams ir charakteristikai Stasio Lukauskio, Vinco Janavičiaus ir Vladimiro Zubovo autorius skiria po keliolika ar keliasdešimt puslapių. Nemažiau vietos skiriama Socialdemokratų partijos kūrėjams Alfonsui Moravskiui, Andriui Domaševičiui, Vladui Sirutavičiui ir Augustinui Janulaičiui; čia yra daug dar nepaskelbtos medžiagos. Jų visų paduodami paveikslai iš anų laikų. *Tos charakteristikos yra tiek įdomios, kad yra spausdintinos ištisai bent kuriame lietuviškame laikraštyje.*

Atskiruose knygos skyriuose plačiai nagrinėjama tų laikų Lietuvos žemės ūkis, pramonė, prekyba. Paduodama daug statistinės ir istorinės medžiagos. Tos medžiagos pagrindu plačiai apibūdinami Lietuvos valstiečiai, bajorai, darbininkai, žydai, rusų valdininkai, rusų politika, tautinis lietuvių judėjimas ir jo susiskirstymas srovėmis: varpininkai - demokratai, katalikai ir social-

demokratai.

Medžiaga apie srovinį lietuvių pasiskirstymą, jų programų skirtumai ir pasidalinimai jų pačių tarpe yra tiek plati, kad reikalinga atskiro nagrinėjimo ir reikia tikėtis susilauks ne vienos recenzijos ir plačių diskusijų.

Autorius, baigęs šiaulių gimnaziją, įstoja Technologijos institutą Petrapilyje, iš kurio rusų valdžios buvo pašalintas už dalyvavimą studentų politinėje demonstracijoje. Iš ten išvyko Vilniun, kur po Domaševičiaus ištremimo ir Moravskio išvykimo užsienin, — kartu su Sirutavičium pradeda atgaivinti Lietuvos Socialdemokratų Partijos veikimą.

Knyga baigiama laikotarpiu prieš 1905 metus. Šis laikotarpis mažiausiai yra žinomas lietuvių raštijoje ir todėl užpildo didelę spragą. Knygoje yra apie 50 puslapių priedas, kur pateikiami dokumentai, kaip kun. Rodzevičiaus skundas Vilniaus švietimo kuratoriui, jo "katalikiška meilė rusams", Liepojaus byla, kur 24 lietuviai buvo ištremti, jų tarpe dr. Vaineikis, Vladas Požėla, kun. Janulaitis ir kt., "Programa Lietuvių Demokratų Partijos" 1902 m., "Programa Lietuviškos Socialdemokratiškos Partijos" 1896 m., Penktas Suvažiavimas LSDP, Lietuvių Socialdemokratų Partijos Konferencija 1903 m., Steigiamasis Lietuvių Socialdemokratų Jaunuomenės Suvažiavimas 1904 m., įvairūs atsisaukimai ir pn. Įdomus sąrašas pirmųjų lietuvių socialistų.

"Lietuva budo" savo monumentalumu yra veikalas tolygus Herzeno "Praeitis ir Dūmos", tačiau turi mažiau melancholijos ir daugiau pozityvizmo. Herzenas yra parašęs savo atsiminimų 6 tomus, kurie buvo išversti į daugybę kalbų. Reikia palinkėti Kairiui, kad jis tęstų savo atsiminimus iki 6 tomų.

Kairio plunksna pasižymi lengvu stiliumi, puikia kalba, ir gyvu humoru, netikėtumais, šalutinių kontūrų paryškiniiais, kurie sutinkami tik gal pas W. Somerset Maugham. Knyga įsigytina visiems. Gaila, kad ji nepasirodė daug anksčiau.

ŽIEMOS SEZONINIS IŠPARDAVIMAS

Motorola Television Special su nešiojamu staliuku \$129⁹⁵

3 dal. sofa su 2 staliukais, staliuku gėrimams, 2 lempom \$249⁹⁵

Vokiškos gamybos Radio FM ir trumpų bangų HI-FI pasirinkimas.

Taip pat didelis pasirinkimas naujausių ir moderniausių rakandų, TV ir radijo aparatų, veidrodžių, lovų ir kita.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, sav

ROOSEVELT FURNITURE CO

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

ŠYPSENOS

Infliacija

Illinois legislatura, turėdama galvoje kylančias pragyvenimo išlaidas, nutarė, kad bepinigiai kaliniai gali atidėti savo bausmės po \$5 už dieną vietoj po \$1.50 kaip seniau.

Išradimai

Viename Connecticut vasariniam teatre įrengtas automatiškas registeris, kurs parodo, kuomet publika pradeda nuobodžiauti.

Memphis mieste viena namų šeimininkė rado, kad naminių povandeninė kaukė yra labai praktiškas dalykas užsimauti svogūnus piaustant.

Tarptautiniai santykiai

Batų valytojas prie Jungtinių Tautų būstinės New York'e išmoko 27-is kalbomis paklausti "Počistit?" (nuvalyti?)

Jurgis buvo jaunas, neturtingas, bet išlaidus. Turtin-gas jo dėdė mirdamas paliko jam gražoką sumą pinigų. Jurgis iš džiaugsmo pasiuntė savo giminaičiams tokia telegramą: "Vakar 5 val. popiet dėdė Juozapas ir aš perėjome į laimingesnį gyvenimą".

Philadelphia. Pašauktas šeimos teisėjas, apkaltintas apleidęs žmoną vyras teisėjui pasiaiškino: "Ponas teisėju, jei pažintum mano žmoną, nesakytum, kad aš ją apleidau. Aš nuo jos pabėgau".

Višta skersai kelio

Star, N.C. James Mabe važiuojant autostrada, staiga skersai kelio išbėgo višta, ir Mabe automatiškai primynė stabdžius. Tuo momentu iš užpakalio važiuojęs James Ricks staiga pasuko, norėdamas išvengti susidūrimo su Mabe. Priešais atvažiuojęs gazolino tankas, vengdamas įvažiuoti į Ricks, sukterėjo iš kelio, užkirsdamas abiem mašinoms pravažiavimą, ir Ricks smogė į Mabe, o Mabe į vištą, iš kurios beliko vištiena, o iš automobilii liko \$10,000 nuostolio.

Akmenuotas kelias

Ebernborg, Vokietija. Šio mažo miestelio susituokusios porėlės rintai susigalvojo, ar išmintinga yra vestis: darbininkai, taisą kelią į magistrato įstaigą, išstatė lentą su užrašu: "Kelias akmenuotas. Važiuoti savo atsakomybe".

Literatūra

Vienas Kalifornijos mokyklos mokinys turėjo parašyti rašinį tema "Kas yra žąsis". Jaunasis gamtininkas taip parašė: "Jos galva sėdi vienoje pusėje, o ji pati kitoje. Ji nieko neturi tarpe pirštų ir turi mažą balionėlį pilvė, kad nepaskęstų. Žąsinai nesėdi ir kiaušinių neperi, o tik lesa ir eina maudytis. Jei aš būčiau žąsis, aš būčiau žąsinas".

Charakiri Kinijoje ir Amerikoje

Hong Kong. Čia nubaustas \$33 pinigine bauda ir \$8 už nuostolius vienas kirpėjas, kurs, supykęs, kad klientas nepatenkintas plaukų skląsty-mu, kirto jam per galvą mėsininko peiliu, padarydamas skląstymą per visą galvos odą.

Hollywood. Čia suimta aktorė Velda Nixon, 30 m., už supiaustymą mėsininko peiliu savo naujojo vyro, Allan Nixon. Jiedu buvo vedę pereitą gegužės mėnesį, o per Kalėdas Nixon savo jaunai žmonai buvo tą peilį dovanojęs, kaip kalėdinę dovaną.

Nesėkmės

Phoenix, Ariz. Temperatūrai pakilus per 100 laipsnių, Mrs. Carl Atterbery bestovint šaligatvyje sutirpo bateliai. Oakland, Calif. dėl karščio \$205,900 kaštavusiam robotui tiek susipainiojo elektroniniai smagenys, kad nuo elektros kibirkšties užsidegė ir sudegė. Egipte buvo išimtas iš apyvar-tos sovietų propagandinis filmas, pastebėjus, kad arabiški užrašai surašyti atbulai.

Patogumai publikai

Sudbury, Ontario. Policijos departamentas ieško savo tarnautojams vietos automobiliams pasistatyti, nes nori arčiau policijos būstinės palikti laisvą vietą pasistatyti automobilius publikai, atvažiavus apsimokėti pabaudų už policijos išrašomus tiketus.

Pasišventimas pareigai

Du Princetono universiteto studentai nusprendė futbolo kamuolį iš Princetono į New Yorką ir atgal per 49 valandas, laimėdami \$1,000 labdarybės tikslams.

Riva del Garda, Italijoje, narūnas panarė į 53,000 galionų vyno tanką, siekdamas užtaisyti skylę, pro kurią buvo pradėjęs varvėti vynas.

(Daugiau 9-me pusl.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: akdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 iki 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas diena po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Treč. ir sekm. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

WALbrook 5-9106 — RANDOLPH 6-1190

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
Konsultacija tik susitarus

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad. Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antradienį nuo 1-5, Treč. ir Šeštadienį tik susitarus.

Ofiso telefonai: VIRginia 7-0036

Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4157 ARCHER AVENUE

Ofiso valandos:

Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.

Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2454 WEST 71st STREET

Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų

kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p.

Trečiadieniais uždaryta.

OLympic 6-4195

DR. A. J. GUSSEN

DANTŲ GYDYTOJAS

4945 W. 14th St., Cicero, Illinois

Val.: nuo 10 ryto iki 4 val. po pietų

ir nuo 6 iki 8 valandos vakaro.

Šeštadieniais nuo 10 iki 2 val.

Trečiadieniais pagal susitarimą.

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON

(Lietuvis Gydytojas)

2500 WEST 63rd STREET

Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų

ir 7:30-9 vakaro.

Treč. ir š. uždaryta

Ofiso telefonai: PROspect 6-3838

Rezid. telefonai: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ

IR PRITAIKO AKINIUS

Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą,

išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLympic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 SO. 49th CT., CICERO

Kasdien 10-12 ir 4-7 val.

Treč. ir š. tik 10-12 val.

Telef.: Ofiso ir buto OLympic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th St., Cicero, Ill.

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.

Trečiadieniais uždaryta.

Šeštadieniais 12-4 val.

Butas: 1634 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210

Jei neatsiliepiu šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

4146 SO. ARCHER AVENUE

Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30

Daily afternoons

Val.: kasdien po pietų nuo 12-3.

6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Rezidencijos: PROspect 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS

2454 WEST 71st STREET

(71-oji ir Campbell Ave.)

Ofiso tel.: HE 4-1202 arba RE 7-9700

Valandos: pirmad. ir ketvirt. 2-5 p. p.,

antradienį ir penktadienį 5-8 val. vak.

Šeštadieniais nuo 2-4 val. popiet.

Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

VIDAUS LIGŲ SPEC.

2454 WEST 71st STREET

Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir

nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11

val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų.

Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGE

10748 SO. MICHIGAN AVE.

Tel.: PU 5-6766

Nakti skambinti rezidencijon.

1653 W. 103rd St., Beverly Hills

Tel.: BEverly 8-3946

Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po

pietų kasdien, išskyrus trečiadienį

Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS

4253 ARCHER AVENUE

(įėjimas iš Whipple St.)

Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.

7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.

Trečiadieniais uždaryta.

Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4645 SO. ASHLAND AVENUE

Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8.

Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.

Ofiso telefonai: YArds 7-4787

Namu telefonai: PROspect 6-1930

Jei neatsiliepiu viršutiniai telefonai,

šaukite Midway 3-0001

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, FEBRUARY 1, 1958

Telef. ofiso: CLiffside 4-2896

Rezid.: LAfayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1724 WEST 47th STREET

(kampas 47th ir Hermitage)

Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų

Šešt. 2-6 val. popiet. išskyrus š. š.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS

Ofisas 5100 SO. WESTERN AVE.

Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577

Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro,

antradienį, trečiadienį ir penktadienį 6-9 v. v.

Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS

2458 WEST 71 STREET

Kampas 71 ir Campbell Ave.

Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123

Rezid. telefonai: GIBson 8-6195

Valandos: pirmad. ir ketv. nuo 5 iki

9 val. vak., antradienį ir penktadienį nuo 1

iki 5 val. popiet. Šeštad. nuo 2 iki 4

val. popiet. trečiadieniais uždaryta.

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaskevičius

(VASKEVIČIŲ)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6248 SO. KEDZIE AVENUE

Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo

6-8 val. vakaro; š. š. 1-4 popiet,

trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS

4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246

Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo

6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0741

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

802 WEST 31st STREET

(kampas Halsted ir 31-os gatvės)

Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.

Šeštadieniais 2-4 val. po pietų

Sekmdieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS

Aparatai - Protezai, Med. Ban-

dažai, Speciali pagalba Kojoms

(Arch. Supports) ir t. t.

Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.

ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.

2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.

Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-3881

Tikrina akis ir pritaiko akinius,

keičia stiklus ir rėmus.

VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį

uždaryta), š. š. 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

25 metų patyrimas

Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius

Kreivas Akis

Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė

756 WEST 35

Kai kiaulė pasigeria vodka Aukštasis mokslas

Maskva. Gyveno kartą senutė, kuri turėjo kiaulę. Bet toji kiaulė nieko neėdė, nei morkų, nei sėtinių, nei ropių ir nei kukurūzų.

Atėjo vienas senelis ir patarė senutei: "Kodėl nebandai savo kiaulę šerti vodkos broga?" Vodkos broga yra mišinys iš bulvių, cukraus ir mielių. Senutė pabandė ir kiaulė ėdė. Ir kiaulė ėdė ir pradėjo rieberti ir rieberti. Bet kas daryti su vodka, kuri gavosi brogą begaminant? Senutė įsitaaisė privačią karčiamėlę ir biznis pradėjo tarpti.

Kadangi privatus biznis Sovietų Sąjungoje yra uždraustas, valdžios organai senutę nutempė į kalėjimą. Visa tai aprašyta Maskvos laikraščiuose. Tik nieko neparašė, kas su pačia kiaule padaryta.

Nusikaltimas ir bausmė

81 metų senutė St. Petersburg, Floridoj, suimta už "važiavimą" gatve, vežant motorizuotą žolei pianti mašinėlę ir nubausta teisme už neturėjimą vairavimo leidimo.

Colgate universitete buvo pavogtas 70 milijonų metų senas dinosauro kiaušinis, kurį, kaip nebetinkamą virti, sąžiningas vagis nepastebimai vėl gražino universitetui.

Aktorė Jean Seaberg, bevaidindama Londone Joanos Arkietės (Joan d'Arc) rolę, liepsnai pradėjus apsupti laužą, šiek tiek apdegė.

Apsigėrimas

Naujojoje Zelandijoje teismas išteisino 101 metų senį, areštuotą už lankymą barų draudžiamomis valandomis, o jo 62 metų sūnų už tą patį nusikaltimą nubaudė 2 svarais.

Prancūzijoje vagonas kiaulių atvežtas į paskyrimo vietą (skerdyklą) visiškai girtame stovyje. Vagone buvusi vyno statinė pakeliui prakiuro.

Valstybingumas

Kongresmanas W. Sterling Cole iš New Yorko laimėjo I prizą Steuben ūkio parodoje, kaip geriausias adata siuvinėtojas.

Maskvoj besilankančiai vengrų kardininkų delegacijai sovietai suruošė marionėčių (vielelėmis traukomių lėlių) teatrą.

Paauglių tarpe

Westminster, Md. Susidaužė du automobiliai. Vieną vairavo Keener Bankard, 85 metų, antrą — Claude Reisnider, 80 metų. Kolizijoje nukentėjo Bankardo automobilį važiaavęs pašalietis Thomas Slingluff, 95 metų.

Darbo santykiai

New Yorko valst. darbo departamentas patvarkė, kad heigelių kepėjai turi teisę kasdien neštis namo po tuziną heigelių, ir kad alaus bravarų darbininkai, tam tikromis valandomis, darbo metu turi teisę gerti alaus kiek telpa.

Juniata kolegijoje moterų studentų dormitorijoje vienas kambarys įrengtas ir paskirtas vien raudonplaukėms studentėms.

Australijos vyriausybė pratęsė dar 18-kai mėnesių laiką 3,000 importuotų blusų, kurias norima apmokyti nekandžioti kengurų ir koala meškų, o kandžioti laukinius triušius.

Patentai

Patentas Nr. 2,776,848 išduotas vienam išradėjui už marškinių manžetus (rankovių galus), į kuriuos biznierių gali užsirašyti pastabas; patentas Nr. 2,776,626 už pompą varškei semti.

Fenomenas

Sputnikų įkarščio dienomis viena Chicagos šeimininkė paskelbė, kad ji, vietoje radijo antenų pavartojudi savo plaukų raitomasias špilkutes, aiškiai girdėdavo šuniuko Laikos lojimą sovietų satelite.

Ištikimybė

Antri metai, kaip vienas karvelis New Yorke atskridęs padeda kiaušini ant to paties lango palangės ir tą pačią dieną, kai to namo savininkų dukrelė švenčia savo sukaktuves.

Svajonių pasaulis

Victor Ruether, United Auto Workers teoretikas, parašė tos unijos žurnale: "Keturių valandų darbo diena nebėra sapnas, o pasidarė praktiška būtinybė".

Progresas

Malajuose beždžionės išmokytos skinti kokoso palmių riešutus ir joms darbo pertraukomis duodama užsikasti bananų.

Skelbimų išlaidos

Vienas San Francisco automobilių pardavėjas turi vargo su mokesčių įstaiga dėl formų užpildymo, kur jis išlaidas savo žmonai palaidoti įrašė į "skelbimų išlaidas".

Išradimas

Išrastas trombonas, kuriuo grojant galima stumdyti į šalį, nebe kaip iki šiol į priekį, tuo išvengiant baksnojimo į nugarą priekiniam muzikantui parado metu.

Mokslo tyrinėjimai

Vienas anglų mokslininkas paskelbė savo tyrinėjimų rezultatus, būtent, kad kas penktas bulius yra linkęs susijaudinti, o kas 29-tas — netekti proto lygsvaros.

Sentimentai

Gino Rossi šeima Florencijoje, Italijoje, paprašė valdžios leidimo iškasti palaidotą šeimos narį, kadangi jis palaidotas su švarku, kurio kišenėje paliko idėtas futbolo žaidynių bilietas.

REMIKITE TUOS BIZNIERIUS, KURIE GARSINASI "NAUJIENOSE"

PRADĖK TAUPYTI ŠLANDIEN,-TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE. Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N

4071 Archer Ave. Tel.: Lafayette 3-8248

(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antrad., Penktad. ir Šeštadieni 9:00 ryto iki 4:30 val. po pietų. Trečiadieni uždaryta. Ketvirtadieni 9:00 ryto iki 8:00 val. vakare.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. Taip pat mano garaže perkamus duslintuvus įdedu veltui.

Nelaimių pasitaiko.
Mes pataisome.

Leiskite mums pataisyti radiatorių.

Ar reikia pagalbos?

(MUFFLERS INSTALLED FREE)

Ford 1941-53	\$8.25	Mercury 49-51	\$8.95
Chevrolet. All 1937-53	8.25	Oldsmobile 6, 41-50	8.20
Chevrolet 54-55	9.95	Plymouth 42-56	9.95
Chrysler 6, 42-52	9.91	Pontiac 37-54	8.95
Dodge 6, 42-56	9.95	Buick 37-52	12.00

IR TAIP PAT ČIA NEIŠVARDINTIEMS AUTOMOBILIAMS. Išmetimo paipą irgi įdedama veltui, įeigu perkama kartu su duslintuvu. DARBAS ATLIKAMAS PATYRUSIŲ MECHANIKŲ. Dirbtuvė atidaryta: nuo 8 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmad. uždaryva.

M. Č E S A S

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9136

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

su iš anksto apmokėtu maitu ir 100% garantuoti

NAUJI DAIKTAI, MEDŽIAGOS, ODA, VAISTAI, MAISTO PRODUKTAI

Geriausioji rekomendacija mums, tai daugelis tūkstančių klientų visame Jungt. Amerikos Valstybių krašte

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State Street, Chicago 4, Ill.

Ar esate matę mūsų puikų medžiagų (vilninių, sintetinių, medvilninių), odų, skepetaičių, kojinių, etc., pasirinkimą?

Mūsų firma turi savo atskirą sutartį su Inturistu Maskvoje nuo 1947 m.

Nemokamai vieta mūsų klientų automobiliams pastatyti. Telefonas: WAbash 2-9354 Reikalaukite naujų katalogų.

Mes išsiunčiame Jūsų siuntinius tiesiai iš Chicago ir pristatome kiek tik galima greičiau.

Nebežinau: senstu ar jaunėju?

Gana to, kad kažkas (pažiūrose į literatūrą) girgžda. Ak, už gerą eilėraščių galiu... valandą antlaikio atidirbti (nors kojos jau būtų kaip kaladės, o rankų raumenys — kotletų tešlai tetikę), ir dar pridėti. Bet kartoju: už gerą, nes liaudies išmintis seniai yra įspėjus, kad širdelė — ne avelė, šieno nepaduosi. Neseniai suvarsčiau (žodis žodin, eilutė, pastraipa, skirsnis — taip iki galo)... Homero "Odiseją". Fabrike. Rūbinėje. Prieš grįždamas namo. Kasdien po mažytę porciją. Lyg vyno gurkšnį. Lyg properšą nakty. Vėjo tarp ežerų šuorį.

Sykį, bičiulis gydytojas (dirba prie tų, kurie... po raktu, anapus vad. normaliosios visuomenės) kalbėjo, kad psichoanalitikai grįžo į... Graikiją, antikinę, ante Ch. n. Pavargus reikia suglebti (tysoi kaip sušniukęs tortas ar senkanti valka). 3-5 minutės. Be minčių. Be aistrų. Žodžiu — vadovaujantis populiariuoju tremties dėsniu: "Labai tai man!" Tada (lygiai griežtai) kartu su Archimedu: "Heureka!" — ir vėl galioti-veikti šviežia mintimi. Kai ji sustiksiu, patarsiu... "Dažniau po eilėraščių!" Tai bus lyg muzikoj "A tempo".

Ak, imu suprasti Attlee (Clement Richard; buv. darbo partijos vadas, premjeras ir t.t.), kai ans I Pasaulinio karo apkasų purve ir nykumoj terasdavęs vieną savigny nos ir savitvardos priemonę — pusbalsiu po eilėraščių (ypač prieš ataką)!

Kur Nyka, Nagys, Bradūnas ir Juozas iš Argentinos (Kėkštas)? Kur užtruko "Literatūros Lankai"? Negi ir žemininkai išeina į... mažžemius, dar baisiau — bežemius?!

Priekaištaunu? Anaipol. Skundžiuos, guodžiuos, po 1957-ųjų (poezijos) dirvonus besidairydamas. Ak, ir pernai išėjo knygų su pirštu prikišamomis iškabomis "Poezija" ar "Eilės". Jei ne tie ženklai, žmogus nesusigaudytum pro kokius urmo sandėlius bepraeinaš! Rodos, logiška: kiti laikai, kiti (turi būti) maironiai. Deja, Amerikoje galioja visokeriopos produkcijos laisvė... Ir dar labiau tada trokštama gerų eilėraščių.

Et, gana "dejuoti"! Kviečiu į kitą kambarį.

Čia W. Gombrowicz'iaus (jau sykį — kita proga — mūs cituoto!) mintys apie kūrybą ir kūrėją:

"— Pakalbėkime apie patį meno darbą. Ne visi kūriniai kai kam suprantami, ir visai aišku, nes ne visiems rašyta! Ir iš kur pretenzijos, kad turėčiau visiems rašyti? Kam tokiais reikalavimais komplikuoti visai paprastą procesą: 1. sėdu prie rašomojo staliuko ir rašau sau, savo lygyje, savo malonumui, o gal būt ir man prigimtimi ir kultūra gimininių žmonių grupei; 2. leidė-

jas spausdina, nes yra nuomonės, kad gali patikti kai kuriems skaitytojams; 3. visi kiti nėra verčiami nei skaityti, nei pirkti.

"Esu grynai privatus žmogus. Kuriu privatinę, netgi iš dalies konfidencialinę, literatūrą. Niekas manęs nepašaukė būt Dvasinio Peno Masėms Tiekimo pareigūnu — antra grįžus, nesu tikęs į tarnautojus.

"Kas gi iš tikro menas? Tai bandymas pasakyti tai, kas dar nepasakyta; nuburiuoti į niekieno dar nepasiektus žemynus; tai labiausia įtempta dvasios situacija. Ir ką ten turi veikti "pigiosios literatūros" skaitytojas? Argi viskas "skaitytojams į pagalbą"? Argi mes negalime kurti knygų, kurios išvelgia į žmonių gaubiančią naktį? Rašytojo vieta ant pat šviesos (ir tamsybės) ribos.

"Daugis mūs laikų inteligentų visiškai nesiorientuoja savo meto pasaulyje. Vakarų Europos literatūra žengia pirmyn, ji stengiasi prisivyti laiką. Bet daugiui iš mūs neapčiuopiama yra dabarties esmė. Daugis intelektualistiškai gyvena Aristotelio ir Tomo Akviniečio pasaulyje. Užsiraikinome nuo žmogaus, kuris pradėjo rutuliuotis jau prieš 200 metų — ir šis žmogus bręsta, ir jis ne juokais ryžtasi save realizuoti, jo buvimas jau rūšiai apčiuopiamas. Hegelio, Nietschės, dialektikos, istorijos žmogus, egzistencializmo žmogus, Freudo arba Heideggerio žmogus, Dostojevskio žmogus — štai žmogus, į kurio pasveikinimą neatsakome, nes jis nėra comme il faut (t.v. toks, koks turėtų būti, vadinasi, "padorus", "teisingai besielgiąs"). Nesueisime su juo į ryšius netgi tada, kai pačiups mus už gerklės. Kas per idilė apsėdo mūs smegenis! Iš nieko nereikalauju filosofijos, betgi į pasaulį reikia žvelgti atviromis akimis. Dabartinis pasaulis tuo skiriasi nuo senojo, kad kas kartas labiau juda. Žmonija — tai laivas, kuris nebegrižtamai paliko (žemyno) krantus, nebėra jau uostų, nebėr inkaro, tikslai po nekintamų tiesų netekusiu dangumi plūduriuoja begalinis vandenynas. Turime įprasti į vienvė. Turime išmokyti plaukti sūkuriuos. Reikia (iš viso) mokėti plaukti — ir jei šiame mene neįgusime, amžinai ilgėsime prieplaukos. Bet neišmokys mūs plaukioti mūsiškė lyrinė poezija, neigi atsiminimų literatūra.

"Rašytojas nuolat turi būti akistatoj su pasauliu. Manti literatūra savo esmė nesibigianti provokacija. Literatūra suprantu kaip kovą už dvasinę (sielos) būtį — be atodairos, kaip ir kiekviena kova už egzistenciją. Žodis, kuris nesu-

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL
—SATURDAY, FEBRUARY 1, 1958

PRO KASDIENĘ TIKROVĘ

I

*Man ir tau skausmą lėmė
žemės laumė įžūli —
verks raudos vėjužėliai
lijundringame kely.*

*Man ir tau kadugėliai
dilgins kraują pabaliuos —
ir širdy ir pasauly
vargas želdamas žaliuos...*

II

*Kas tą laimę kaip paukštį virš kalno pašovė? —
Jei ne man, ji nei tau.*

*Kaip kančia atgrasi ta kasdienė tikrovė,
ir aš kitą — žydrę — padangę matau.*

*Po audrų mes sugrįšim į vakaro tylą...
Ji nei man, ji nei tau.*

*Nūn pro vargą, pro auksą, pro marmuro vilą
aš vis kitą — žydrę — padangę matau.*

geba žmogaus sužeisti, mažą ko vertas..."

Kaip pasidaryti rašytoju?

Čia, JAV, nėra didelės problemos, nes veikia... "rašytojų gamyklos", "rašytojų darželiais" pradedant. Ana, "Arts" (žr. 1957 m. liepos mėn.) smulkiai aprašo vieną "perklą" Illinois valstybėje. Savininkė — Mrs. Lowney Handy. "Laisvų vietų nėra" — beveik plokštelės balsu atsakoma į informacijų begeidžiančius. Viso "rašytojų farmoje" 12 vietų. Čia darbotvarkė: 6 val. pusryčiai. Valgoma nesikalbant. Po to iki 12 val. perrašinėjimas ir "pats sau" analizavimas ištraukų iš "best-sellerių". Per piet jokių kalbų apie literatūrą. Pavalgius gimnastika, sportas, darbas po atviru dangum. Vakarienė. 9 val. gulti. Į rašytojų farmą neįleidžiama: moters, degtinė, laiškai ir pašalinė literatūra.

Kaip patekti? Reikia: 1) pateikti savo kurio nors kūrinių rankraštį, ir 2) raštu įsipareigoti perversi 20% savo autoriaus teisių poniai (atsiprašau: Mrs.) Lowney Handy.

Juokinga? Bet tik ne Mrs. Ji iš savo auklėtinio James Jones jau yra gavusi \$100,000. Laukia naujo "derliaus" (Jones baigia naują apysaką rašyti). Šikart tikisi, kad vad. 20% jai atneš apie \$250,000. Auklėtiniai savo autoriaus teises apriboja (atsižada 20%) iki Mrs. Lowney Handy gyvos galvos, užtat jiems neberūpi rinkos "ieškojimas", tą "juodadarbi" atlieka p (onia) auklėtoja.

Virginijos universitete panašų literatūros seminarą veda rašytojas Faulkner (specialybė, ak, geriau sakant — specifikas, — "gilus turinys"). Norintieji lavintis scenarijų paruošime vyksta į "gamyklą" Los Angeles; rankraščių TV programai — į New York; pasakų vaikams — į Colorado ir t.t.

Juokas juoku, bet iš tokių "perklų" išsiritę auklėtiniai greičiau gauna darbą kaip baigę... humanitarinių mokslų fakultetą. Antra grįžus, ne kiekvienas sugeba "greit rašyti". Kaip pats Mac Kinlay

Kantor prisipažįsta, apysakai

"Andersonville" (1956 m. Pulitzerio premija: iki šiol JAV parduota per... 3 milijonai egz.) medžiagą rinko 25 metus ir rašė 7 metus. Kol apysaką parašė, maitinosi iš... policininko algos.

Pats įscenizavo savo laidotuves

Tai didysis Italijos rašytojas (ir Nobelio laureatas) Pirandelli, kuris savo testamentu įsakė šitaip:

"Uždraudžiu skelbti apie mano mirtį. Išgrauš spaudos agentūroms, išgrauš dienraščiams! Tą metą, kai iškvėpsiu gyvybę, mano lavoną uždaryti jo kambary. Patį vieną. Be gedulo puošmenų, be žvakių, be maldų. Niekas — draugas, giminaitis, kunigas — neturės teisės įeiti. Jokių gėlių, vainikų, vizitų, kalbų. Vientovė, tyla, ramybė. Jokių laidotuvių iškilmių. Nei tautinių, nei giminės. Skurdžiaus karstas. Skurdžiaus laidotuvių vežimas. Niekas nežinos laidotuvių dienos, valandos ir vietos. Pats vienas išvyksiu į Siciliją. Noriu ilsėtis ten po paprastu akmeniu ties Agrygento kaimu, kur aš gimiau".

Taip ir palaidota.

Užsklandai keli juokeliai...

1. Žinomas politikas Disraeli yra taręs: "Reikia balsuoti ne kaip sąžinė reikalauja, bet — kaip daro kiekvienas džentelmenas — kaip partija reikalauja".

2. Churchill: "Geras politikas įvykius pramato metais pirmyn, o po metų sugeba išaiškinti, kodėl įvykiai neriedėjo taip, kaip buvo pramatyta".

3. Henry Ford II neseniai atšventė sidabrinės vestuvės. Į klausimą "Kur gero šeimyninio sugyvenimo paslaptis?" — atsakė: "Ten pat, kaip ir automobilių prekyboje: laikytis vieno modelio".

4. "Viengungiai gyvena kaip karaliai, bet miršta kaip šunės. Vedę gyvena kaip šunės, bet miršta kaip karaliai. O žurnalistai, — kaip vienas pažįstamas pridūrė: — ir gyvena kaip šunės, ir miršta kaip šunės..."

Argi?

J. Cicėnas

1958 metų "Keleivio" kalendorius

Jau 45 metai kaip eina Keleivio kalendorius. Jis pasirodė ir šiais metais su pasivėlavimu. Keleivio bendradarbis St. Strazdas per neatsargumą įkišo pirštą į mašiną. Dėl tos nelaimės Keleivio kalendorius negalėjo laiku pasirodyti. Mat, greit nesurasta kas būtų galėjęs kalendoriaus spausdinimo darbą atlikti. O kaip visada, Keleivio kalendorius yra laukiama knyga. Joje kasmet užtinkti ką nors įdomesnio, gyvenimo apyvokai ką nors nauingesnio.

Šiais metais Dr. V. Sruogienė, pakritinėjus Lietuvos praeitį, mums primena prieš 400 metų buvusią Lietuvoje žemės reformą.

Dr. V. Sruogienė yra pastabi Lietuvos praeities kratinėtoja. Ji sumaniai atskiria grūdus nuo pelų ir parodo, kas vertinga, jei ne šiems laikams, tai bent aneiems tolimesnėje praeityje dingusiems metams. O tie metai savo paliktais darbais byloja, kad ir anuomet mūsų tauta nebuvo apkliautėlė, bet ieškanti geresnių gyvenimo sąlygų ir tolydžio žengianti pirmyn.

Ypač dabar įdomu apie tai skaityti, Lietuvos pereitų metų istorijos amžius versti, kai Lietuvos okupantas stengiasi mūsų tautos praeitį susmulkinti į šipuliukus, mažai beverčius šipuliukus, kad galėtų įrodyti, jog be ruso atamos lietuvių tauta istorijoje nebūtų palikusi jokių pėdsakų.

Labai jau trumpai, beveik be gilesnio įvertinimo, kalendoriaus redaktorių prisimenamas ir Vincas Kudirka, nuo kurio gimimo dienos 100 metų sukaktuvės šiemet lapkričio 16 d. minėsime. Įdėta jo dabar okupuotoje Lietuvoje tik tylo mis dainuojama — "Lietuva, tėvyne mūsų", "Labora" ir "Apuokas ir asilas".

Įdomus, lengvai skaitomas Jono Stripeikos straipsnis — "Aliejus ir parako statinaitė". Straipsnyje kalbama apie tas žemės vietas ir tuos daiktus, kur ir kurie sudaro begalinius politikų ginčus ir rūpesčius ir kartu, kur telkiasi rūstūs debesėliai, nieko gero nepranašaujį, lyg anoji parako statinaitė nesaugioje vietoje padėta.

Žymusis lietuvių tautos veikėjas, politikas, mokslo vyras prof. St. Kairys parašė savo prisiminimų tomą — "Lietuva budo". Ši turininga knyga turi jau šiomis dienomis iš spaudos išeiti. Keleivio kalendorius iš tos knygos duoda mažutę ištraukėlę "Maño tėviškė". Iš tos mažutės ištraukėlės trykšte tryška balanų metų Lietuvos kaimo darbščių žmonių ramus, kantrus gyvenimas, — sunkus, beveik beprošvaistinis gyvenimas, bet kartu naujo, geresnio žmonių siekiančio gyvenimas.

Iš tos trumputės ištraukėlės seka, kad Stepo Kairio prisiminimai "Lietuva budo" bus viena iš įdomiausių paskutiniųjų metų knyga. Knyga, ku-

rioj gyvai, vaizdžiai, teisingai atpasakota, kas skatino ir dėl ko skatino Lietuvos žmonės atbusti — žengti pirmyn ir siekti išsivadavimo iš svetimų globos, nusikratyti visokeriopų gyvenimo pirmynėigos stabdžių.

St. Michelsonas pasakoja apie nuostabius požemio urvus Kentucky valstybėje.

J. Šelainis vaizdžiai, suprantamai pasakoja mums apie šių dienų moderniausių ginklų ir kas tie yra dirbtiniai mėnuliai bei kokia gali būti nauda iš jų. Vis tai įdomu, smalsiai skaitoma.

Na, o štai ir naudingi dalykėliai, tai apie daržus ir sodus. Ne tik naudingi, bet ir sveiki. Ne vieni tik sveika tuos vaisius valgyti, bet sveika soduose ir daržuose padirbėti, ten atsilsėti. St. Michelsonas čia išdėsto, ką pats tame pramoginiame darbe yra patyręs.

J. Baltuška str. "Vergija dar nėra išnykusi!" nurodo, kur tos vergijos dar esama, kaip ji atsiranda, ir kaip tvarkoma. Tai patys juodžiausieji mūsų dienų žmonių gyvenimo šešėliai ir, kas skaudžiausia, kad visi tuos šešėlius mato, žino ir... net smerkia, bet nesuranda priemonių, kaip tą žmonių gėdos šešėlį panaikinti. Nors visų sutartinai vergija smerkiama, bet nesusitariama dėl priemonių vergijai panaikinti.

Ir daug dar kito Keleivio kalendoriuje galima susirasti, kas patraukdų ir įdomu.

O bendrai šių metų Keleivio kalendorius atrodo kiek liesnis už pereitų metų kalendorių. Jis buvo galima pajvairinti naujųjų poetų eilėraščių ir kartu pasakomis ne vien tik iš "Tėvų pasakų" paimitomis. Bet tai pilkutėlės smulkmenos, kurios bendram Keleivio kalendoriaus turiniui ir jo rimtamui nepakenkė.

— J. Vlks.

Dr. Vydūno Vardo Lit. Premijos Konkursas atidedamas

Mažosios Lietuvos Bičiulių Dr. Jos Kanados Centro Valdyba savo paskutiniame posėdy nutarė atidėti vieneriems metams Dr. Vydūno Vardo Lit. Premijos konkursą, nes:

1) atsiųstieji veikalai neatitinka konkurso taisyklių reikalavimus;

2) suinteresuotieji konkursu pranešė, kad nespėsia savo veikalus laiku užbaigti.

Tat premijuotini veikalai atsiunčiami trijuose egzemplioriuose iki 1958 m. gruodžio 1 dienos Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos Centro Valdybos antrašu:

V. Pėteraitis, 6597 19th Ave., Rosemont, Montreal, Que., Canada.

MLBD Kanados Centro Valdyba

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 1, 1958

Visuomet mokėjome aukštus dividendus

DABAR JUOS DAR
PADIDINOME

1/2%

TAUPYTOJAMS TEIKIAME IVAIRIUS PATARNAVIMUS VELTUI
Kešiuojame čekius. Perkam ir parduodam valstybės bonus.
VISOS SANTAUPOS APDRAUSTOS IKI \$10,000.00

CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2555 West 47th Street

Lafayette 3-1083

B. R. PIETKIEWICZ, prez.

E. R. PIETKIEWICZ, sekr. ir adv.

Darbo valandos: pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 8 val. vak.; antrad. ir penktad. nuo 9 iki 5; trečiad. uždaryta, o šeštad. nuo 9 iki vidudienio.

GINSENGO ŠAKNIS

populiari Europoje ir
Azijoje
išlaikanti jaunystę
ir energiją.

Nuo amžių žinoma
kiniečiams, indams,
korejiečiams,
indo-kiniečiams

ir japonams.
Visa šaknis
Gensing — \$10.00

Užsisakykite
dar šiandien:

WORLD HERB CO., Dept. N. A.

459 — 18th AVENUE, NEWARK, N. J.

PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE

Artinasi Velykos, o mūsų artimieji neišdrįsta prašyti vaistų, aprangos, o ypač maisto, todėl susirūpinkime ir paskubėkime suteikti jiems velykinį džiaugsmą, pasiųsdami tikrai vertingus siuntinius per mūsų visiems žinomą lietuvišką istaigą, kuri siunčia aukščiausios rūšies prekes iš Europos valstybių už žemiausias kainas iki 44 svarų. Mūsų siuntiniai pilnai apmokėti. Aukštesnėsios kainos, pažymėtos raidė S, — Sibirui.

No. 32 — \$55.65—S—\$58.00 No. 37 — \$48.45—S—\$50.80

11 sv. rūkyto kumpio
5 svarai cukraus
5 sv. kvietinių miltų
2 svarai kakavos
2 svarai bekono
2 svarai dešros
1 sv. 13 oz. sviesto
1 sv. 13 oz. margarino
1 sv. pieno miltų
1 sv. kiaušinių miltų
1 svaras šokolado
1 svaras kavos
1 svaras medaus
15 oz. razinkų
8 oz. kepinui pulv.

Ligoniams ir Sibirui
10 sv. vynuogių cukraus
5 sv. medaus
5 sv. džiovintų vaisių
4 svarai sviesto
4 sv. kepenų pašteto
3 3/4 sv. vištienos
1 svaras kakavos
1 sv. šokolad. saldainių
7 oz. Jell-O
160 kubikų buliono.

No. 39 — \$26.90—S—\$29.25

10 sv. kvietinių miltų
9 sv. taukų
5 sv. monų
5 sv. ryžių
5 sv. cukraus
1 sv. 11 oz. makaronų
1 sv. pipirų
2,000 tablečių sakarino.

No. 33 — \$30.50—S—\$32.85

20 sv. kvietinių miltų
18 sv. kiaušinių taukų
1 sv. kiaušinių miltų

33 svarai angliškų medžiagų \$99.30—S—\$101.80
100% vilna vyr. siutui, pilka ar mėlyna dryžos—3 1/2 yardo
75% vilna vyr. žieminiam paltui, sunki, mėlyna ar ruda—3 yardai
100% vilna mot. žieminiam paltui, mėlyna, ruda ar žalia—3 yardai
Rayon vyr. ar mot. siutui, tamsiai, vid. ar šviesiai pilka—3 1/2 yardo
Pamušalui šilkas 54 inch. pločio, visų spalvų—8 yardai
Rayon Gabardine vyr. ar mot. vasariniam paltui, mėlyna, pilka, rusva—3 yardai. — Oda padams — 2 sv.

VELYKINIS IŠPARDAVIMAS—NUPIGINIMAS—\$2.00—\$2.50.

14 skirtingų 100% angliškos vilnos siutams po \$6.00 yardas.

Siųsdami užsakymus raštu, rašykite aiškiai adresus ir pridėkite čekį. Darbo valandos, išskiriant šventadienius, 9—6 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th St., Chicago 23, Ill., USA.

Tel.: CRawford 7-2126

SKYRIAI:

3305 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill., USA

Tel.: LAfayette 3-2021

6908 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.

UNIVERSAL PARCELS SERVICE CO.
267 W. Fulton St., Grand Rapids 4, Mich.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

MOKSLO ŽINIOS

"Gal geriau mokslininkui būti aklam?"

25 mylios į pietvakarius nuo Chicagos, netoli Lemonto, yra garsioji Argonne National laboratorija, kur mokslininkų atliekami svarbūs atominiai tyrinėjimai. Ten 10 metų jau dirba vienas nedaugelio šio krašto žymiausių mokslininkų, Dr. Bradley Burson, 41 m., kuriam dar 1932 metais, tebesant 15 metų amžiaus, vienas jo draugas per neatsargumą paleista kulka peršovė smilkinį. Nuo to laiko jis yra absoliučiai aklas, tik įstengia šiek tiek atskirti šviesą nuo tamsos.

Nežiūrint visiško invalidumo, jaunasis Burton baigė mokyklą ir aukštuosius mokslus, turi visą eilę mokslo diplomų, yra fizikas ir teisininkas, pats profesoriavo Missouri universitete, ir priedams yra geras pianistas ir puikus architektas, pats suplanavęs ir padėjęs pasistatyti 8 kambarių rezidenciją Willow Springs, Ill.

Argonne laboratorijoje jis dirba prie painiausių matematikos problemų apskaičiavimų, dėstydamas jaunesniems fizikams ir pats kreida rašydamas juodoj lentoj formules. Jo specialybė yra branduolinė spektroskopija ir tam tikslui jis pats išrado keistą mašiną, kurią pavadino "Burson Folly". Tai yra prietaisas magnetinio lauko jėgai matuoti, — jis paaiškino. "Kadangi tokio instrumento niekur nebuvo, teko pačiam pasigaminti", jis sako. Dr. Burson yra karštas šalininkas visų aklųjų ir tvirtina, kad vien Illinois yra 15,000 aklų žmonių, kurių mažiausiai 25% tin-ka darbu. "Mokslininko likimas yra gyventi su dalykais, kurių jis nežino. Gal būt, kad aklumas yra čia pagalba. Ir gal būt, kad galų gale mano jaunystės draugas su savo šautuvu man tik gera padarė".

Greit nebebus kvailių?

Dr. Carl Pfeiffer, 49, Emory universiteto, Georgijoje, tyrinėtojas, smagenų Tyrimo fondacijos konferencijoje New Yorke padarė pranešimą apie naujai išrastą smagenų stimuliantą, kuriuo normalūs žmonės pasidarys aiškesnio proto,

o protiniai ligonys galės grįžti į normalų gyvenimą. Tie vaistai būsią gaunami jau už trejeto mėnesių.

Tas stimuliantas (kitaip tariant, smagenų pagyvintojas) yra giminingas chemikalui, vadinamam *choline*, kurs yra randamas žuvies maiste, ypačiai žuvies ikrose, vad. kaviare. (Ne be reikalo, anglai turi priežodį "Eat fish, it is good for your brains" — valgyk žuvį, tai gera jūsų smegenims.)

Efektingi prieš schizofreniją, tie vaistai galėsią padėti nervingiems žmonėms ir kriminalinių polinkių vaikams (delinkventams). Pasak Dr. Pfeifferį, reikalinga doza tų stimuliantų yra kiekvienose normaliose smagenyse. Medicinos mokslas jį vadina dimethylaminoethanol arba D-MAE. Tačiau protiškai sergančiųjų smagenyse to chemikalo trūksta. Dr. Pfeiffer pasakojo apie vieną pacientą, kurs apie 3 metus išgulėjo katatoniškoje padėtyje, t.y. lyg transe, nieko nejausdamas, kas aplink jį vyksta, ir tris mėnesius gydžius tuo stimuliantu, pasitaisė, ir kaip prabilo, tai nesiliovė kalbėjęs nuo 6 val. vakaro iki 4 val. ryto.

Normalūs žmonės, pavartoję to stimulianto, daugelis nebenorį tiek ilgai miegoti, kiti miegą daug ramiau, anksčiau atsibundą ir jaučiasi puikiai išmiegoję ir energingesni, net raumenys pagerėję ir jie galėję geriau susikonsultuoti savo darbe.

Kosminės erdvės padėsią išmaitinti žmonių prieaiglių

Roma. Galimas daiktas, kad kosminių erdvių resursai padės pasauliui išlaikyti daug didesnę gyventojų skaičių, ne kaip yra manoma, pasakė popiežius Pijus XII Italijos daugiavaikių šeimų sąjungų atstovams. Be to, kas žino, kokie dar negirdėti resursai gali būti atrasti pačioje mūsų žemėje, pridėjo jis. Nepaaiškindamas, kokie tie erdvių resursai yra, jis tiek pridūrė, jog niekas negalės pasakyti, kokius dar stebuklus mokslas gali padaryti toliau nuo žemės, ir visa tai esanti dar tik pradžia. Vatikane aiškinama, kad popiežius tikrai galvojo apie žaliavų ir energijos šaltinius kosminėje erdvėje.

Daugiavaikiams italams jis pareiškė, kad dideles šeimas laiminąs pats Dievas ir bažnyčia ir griežtai pasmerkė gimimų kontrolę, kuri esanti tik pretekstas "godumui ir savanaudiškumui" pateisinti. Popiežius ypatingai esąs patenkintas, kad Italijoje esąs griežtas nusistatymas prieš gimimų kontrolę ir kad daktarai ten esą priešingi gimimų skaičiaus mažinimui.

Kaip atrodys žemė 2,000 metais, kai gyventojų skaičius numatomas tarp 5 ir 6 milijonų, popiežius paaiškino tik, kad "Dievas neatsako pragyvenimo priemonių tiems, kuriuos jis pašaukia gyventi".

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 1, 1958

Apdovanotas medaliu Japonijoje

Kapitonas Albert S. Rakas, civilių reikalų ir viešosios informacijos Drew stovyklos apskrities karininkas, gauna atžymėjimą — juostelę su medaliu. Medalį prisega tos apskrities komanduotojas pulkininkas Rollin H. Smith. Kapitonas Rakas medaliu apdovanotas už ypatingą pareigumą tarnyboje. (USA Photo by Paul Chrismore).

Ryšium su šiuo įvykiu U. S. armijos informacijos Drew General Depot — Regional Camp Drew raštinė 1958 m. sausio 3 d. išleido pranešimą:

Jo gabumas palaikyti efektingus bendruomenės santykius, kaip ir ypatingas taktas turint reikalų su vizituojančiais dignitarais ir Japonijos prefektūros pareigūnais, užtarnavo kapitonui Albert S. Rakui, Camp Drew apskrities civilių reikalų ir viešosios informacijos karininkui, pagyrimą ir atžymėjimą medaliu.

Atžymėjimas, kurį įteikė Pulkininkas Rollin H. Smith, Drew apskrities stovyklos komanduotojas, yra duotas už pareigingą tarnybą laikotarpiu nuo 1956 metų liepos 5 dienos iki 1957 metų lapkričio 20 dienos. Atžymėjimas pabrėžia retą pareigingumą ir patvarumą, kurį jis parodė eidamas skirtas jam pareigas.

Gimęs Chicagoje, kapitonas Rakas įstojo armijon 1943 m. liepos mėnesį. Po pagrindinio

apmokymo karininkų kandidatų mokykloje jis buvo pasiųstas į Japoniją pirmą kartą 1945 metais. Pasitraukęs iš armijos trejetą metų diplomui gauti iš Michigan universiteto, armijon sugrįžo 1949 metais ir buvo pasiųstas į Vokietiją, kur tarnavo sudėtinio vieneto komanduotoju.

Prieš išvykdamas antrą kartą į Toluimosius Rytus 1954 metų gruodžio mėnesį, kapitonas Rakas tarnavo ROTC instruktoriumi St. Thomas Military Academy, St. Paul, Minnesota. Atvykęs į Japoniją užėmė Civilinių Reikalų Karininko pareigas Yamagata prefektūroje, eidamas jas iki to laiko, kada tapo paskirtas tokioms pat pareigoms Gumma prefektūroje.

Toks U. S. armijos pranešimas. Čia dar tenka pastebėti, kad kapitono Rako tėvas Pranas A. Rakas, profesija vaistininkas, gyvena Chicagoje ir turi vaistinę Bridgeporte adresu: 3201 So. Halsted Street.

Pagerbkime mokytojus J. ir A. Valaičius

Šeštadienį, vasario 8 dieną, 6:30 val. vakaro, Chicagos Lietuvių Literatūros Draugija Lietuvių Auditorijos mažoje svetainėje paminės mokytojų Jono Valaičio ir Antaninos Valaitienės 70 metų sukaktis. Minėjime bus pasveikinti Jubilatai ir kartu su jais pavakarieniota. Kiekvienam asmeniui vakarienė kainuos \$2.50.

Minėjiman kviečiami dalyvauti pedagogų Valaičių Marijampolės, Klaipėdos ir Kauno mokiniai bei draugai. Norintieji šiame minėjime dalyvauti iš anksto turi pranešti Chicagos Lietuvių Literatūros Draugijai (1739 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois) raštu arba telefonu: HAYmarket 1-6100.

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE

Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CALumet 5-9833

STANKUS Construction Co.

Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir pramoninių pastatų.

Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.
Ofiso ir namų telefonas:

PROspect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.